

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Nr ewid: 11 /2009/P/08/75/KNO

KNO - 41001/08

Informacja o wynikach kontroli ochrony i udostępniania zasobów muzealnych w Polsce

W a r s z a w a

m a j

2 0 0 9 r .

Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

---

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

---

**Informacja
o wynikach kontroli
ochrony i udostępniania
zasobów muzealnych w Polsce**

Dyrektor Departamentu Nauki,
Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński

Akceptuję:

Józef Górny
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski
Prezes Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia   maja 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-22-444 5000
www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	1
2. Podsumowanie wyników kontroli	2
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	2
2.2. Synteza wyników kontroli	3
2.3. Wnioski	8
3. Ważniejsze wyniki kontroli	10
3.1. Charakterystyka stanu prawnego	10
3.2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne	15
3.3. Istotne ustalenia kontroli	20
3.3.1. Zabezpieczenie przeciwpożarowe i ochrona fizyczna zbiorów	20
3.3.2. Katalogowanie, naukowe opracowanie i inwentaryzowanie zbiorów ...	23
3.3.3. Gospodarka finansowa oraz zasady prowadzenia rachunkowości	27
3.3.4. Nadzór nad działalnością muzeów	32
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	38
4.1. Przygotowanie kontroli	38
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	38

Załączniki

1. Wykaz najważniejszych aktów normatywnych
2. Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK
3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Wprowadzenie

Temat kontroli

Kontrola pn. „Ochrona i udostępnianie zasobów muzealnych w Polsce w latach 2006-2008 (półrocze)” (nr P/08/075), przeprowadzona w okresie od 30 kwietnia 2008 r. do 13 października 2008 r., została podjęta z inicjatywy własnej Najwyższej Izby Kontroli (NIK). Kontrolą objęto lata 2006-2008 (I półrocze).

Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena realizacji ustawowych zadań dyrektorów państwowych i samorządowych muzeów, w tym: zapewnienia bezpieczeństwa zbiorów muzealnych, gromadzenia, ewidencjonowania, opracowania i udostępniania zbiorów oraz prawidłowości wydatkowania środków publicznych.

Celem kontroli była również ocena wypełniania przez organizatorów muzeów (Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz organy jednostek samorządu terytorialnego) zadań w zakresie zapewnienia warunków funkcjonowania muzeów i sprawowania nadzoru nad ich działalnością.

Kontrolą objęto 42 jednostki¹, w tym: 14 organizatorów muzeów - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Ministerstwo) i 13 organów jednostek samorządu terytorialnego (dwa starostwa, sześć urzędów marszałkowskich, pięć urzędów miast) oraz 28 muzeów².

Kontrolę w ww. jednostkach przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³, zwanej dalej „ustawą o NIK”, tj. pod względem legalności, rzetelności, gospodarności i celowości. Kontrola działalności samorządowych muzeów oraz organów je prowadzących została przeprowadzona pod względem legalności, gospodarności i rzetelności.

Uzasadnienie podjęcia kontroli

Podjęcie kontroli uzasadnione było sygnałami dotyczącymi nieprawidłowości występujących w muzeach oraz wynikami kontroli rozpoznawczych, przeprowadzonych przez NIK w 2007 r. Skontrolowane zostały muzea prowadzone przez Ministerstwo oraz przekazane w 1999 r. przez Ministerstwo do jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli.

---

¹ W informacji wykorzystane zostały również ustalenia kontroli rozpoznawczych, przeprowadzonych w 2007 r. w pięciu muzeach i u jednego organizatora muzeum.

² Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności stanowi załącznik nr 2 do Informacji.

³ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie zabezpieczenie zbiorów muzealnych. Nieprawidłowe zabezpieczenie muzealiów stwierdzono w większości skontrolowanych muzeów, w tym w zakresie:

- 1) ochrony przeciwpożarowej w 20 muzeach (71% skontrolowanych),
- 2) ochrony fizycznej zbiorów muzealnych w 14 muzeach (50%),
- 3) nieprzestrzegania zasad przenoszenia muzealiów poza teren muzeum w siedmiu muzeach (25%),
- 4) ewidencjonowania, naukowego opracowania i konserwacji muzealiów, łącznie w 25 muzeach (89%),
- 5) niepowiadamiania organów Policji i Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, pomimo stwierdzenia braku muzealiów w pięciu muzeach (18%).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie tworzenie warunków dla funkcjonowania muzeów, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości, polegających w szczególności na:

- 1) niepodjęciu przez Ministra działań legislacyjnych w zakresie zmiany przepisów regulujących działalność muzeów oraz wydaniu z opóźnieniem rozporządzeń wykonawczych do ustawy o muzeach,
- 2) udzielaniu przez Ministra muzeom państwowym dotacji podmiotowych ze wskazaniem celu, co stanowiło naruszenie przepisów art. 106 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 110 i art. 106 ust. 2 pkt. 1 lit b ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.),
- 3) gospodarowaniu środkami publicznymi z naruszeniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych w 11 muzeach (39% skontrolowanych),
- 4) nieprawidłowym wypełnianiu obowiązków organizatorów muzeów, określonych w art. 5 ust. 4 ustawy o muzeach, tj. niezapewnienie muzeom środków na bezpieczeństwo zgromadzonych zbiorów przez trzy jednostki (Ministerstwo oraz dwie j.s.t. – 21%) oraz skutecznego nadzoru nad ich działalnością przez dziewięć jednostek (Ministerstwo i osiem j.s.t. - 64%).

NIK ocenia pozytywnie udostępnianie zbiorów oraz działalność wystawienniczą i edukacyjną⁴.

---

⁴ W wystąpieniach pokontrolnych spośród 42 skontrolowanych jednostek osiem uzyskało ocenę pozytywną, 32 uzyskało ocenę pozytywną, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, a dwie ocenę negatywną (Państwowe Muzeum Archeologiczne w Gdańsku oraz Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku).

2.2. Synteza wyników kontroli

1. W 20 muzeach (tj. 71% skontrolowanych) stwierdzono brak wymaganych przepisami prawnymi zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Użytkowane przez część muzeów urządzenia alarmowe okazały się zawodne i nie zabezpieczały odpowiednio obiektów. Podstawową przeszkodą w poprawieniu stanu ochrony zbiorów muzealnych był brak środków finansowych na zakup odpowiednich urządzeń zabezpieczających przed pożarem.

Obowiązkowych okresowych szkoleń dotyczących ochrony przeciwpożarowej nie przeprowadzono w 12 muzeach (43%), co stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 15 października 2003 r. w sprawie zabezpieczenia zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia⁵. [str. 20 - 22].

2. W 14 muzeach (50%) stwierdzono brak właściwego zabezpieczenia zbiorów pod względem ochrony fizycznej, przechowywanie w nadmiernie zagęszczonych magazynach lub w sposób grożący ich zniszczeniem albo uszkodzeniem.

Nieprawidłowości w ww. zakresie występowały najczęściej z przyczyn obiektywnych (warunki lokalowe), których wyeliminowanie przez pracowników nie było możliwe.

Muzea nie wykorzystywały przy tym możliwości przeprowadzania selekcji zbiorów i eliminowania z nich eksponatów mniej wartościowych i nieprzydatnych, co jednak i tak w niewielkim zakresie mogłoby poprawić warunki przechowywania muzealiów. [str. 21-23]

3. W 20 muzeach (71%) stwierdzono zaległości i nieprawidłowości w ewidencjonowaniu muzealiów, a w 15 muzeach (54%) - nieprzestrzeganie obowiązku przeprowadzania okresowych inwentaryzacji zbiorów (przy czym w czterech spośród nich dotychczas nie sprawdzono stanu posiadania części zbiorów, np. numizmatów, dokumentów archiwalnych).

---

⁵ Dz. U. Nr 193, poz. 1892. zwanego w dalej *rozporządzeniem w sprawie zabezpieczenia zbiorów*.

Obowiązki w ww. zakresie wynikają z rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach⁶.

Większość skontrolowanych jednostek korzystała z możliwości uzyskania zgody organu nadzorującego na wydłużenie obowiązującego terminu przeprowadzania inwentaryzacji. W pięciu muzeach, w których inwentaryzacja ujawniła braki eksponatów, kierownictwa nie powiadomiły organów policji ani Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, pomimo obowiązku wynikającego z § 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach. [str. 24-26]

4. W siedmiu muzeach (25%) prace konserwatorskie były prowadzone w niedostatecznym zakresie. Wpłynęło to na pogorszenie się stanu zachowania przechowywanych w nich dóbr kultury.

Obowiązek trwałej ochrony muzealiów, m.in. poprzez zabezpieczenie i konserwację zbiorów, wynika z art. 2 pkt 4 ustawy o muzeach.

Skontrolowane muzea (oprócz jednego) nie posiadały harmonogramów prac konserwatorskich, określających zadania priorytetowe i terminy ich realizacji, a o kolejności prac konserwatorskich decydowały doraźne potrzeby wystawowe. [str. 23-26]

5. W siedmiu muzeach (25%) nie przestrzegano obowiązujących przepisów prawnych określających warunki, sposób i tryb przenoszenia muzealiów⁷.

Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły zaniechania sporządzania protokółów zdawczo-odbiorczych, stwierdzających przeniesienie zabytku lub braków: dokładnego opisu wypożyczonego obiektu, kart katalogu naukowego, dokumentacji wizualnej, oceny konserwatorskiej, określenia wymaganych warunków przechowywania, podania wartości obiektu w dniu wypożyczenia oraz stwierdzenia

---

⁶ Dz. U. Nr 202, poz. 2073.

⁷ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów (Dz. U. Nr 91, poz. 569) oraz obowiązujące poprzednio rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 stycznia 2005 r. w sprawie warunków przenoszenia muzealiów (Dz. U. Nr 21, poz. 175), które utraciło moc z dniem 1 marca 2008 r. na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o muzeach (Dz. U. Nr 136, poz. 956).

o niedopuszczalności wykonywania zabiegów konserwatorskich przy obiekcie.
[str. 27]

6. W 11 muzeach (39%) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dysponowania środkami finansowymi. [str. 27-32]

Nieprawidłowości w tym zakresie polegały na:

- 1) nieprzebrzeganiu przepisów ustawy o finansach publicznych w zakresie gospodarowania środkami finansowymi, niedokonywania zmiany planu finansowego, pomimo osiągania wyższych przychodów i realizowania wyższych kosztów niż określone w zatwierdzonym planie po zmianach, co stanowiło naruszenie art. 34 ust. 2 pkt 1 – 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁸,
- 2) udzielaniu zamówień publicznych z naruszeniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych,
- 3) zawieraniu umów na wynajem pomieszczeń i wydzierżawianiu składników majątku muzeum z naruszeniem zakresu upoważnienia lub niegospodarnie oraz zawieraniu z własnymi pracownikami umów zlecenia na wykonywanie zadań objętych ich zakresami czynności,
- 4) nieprzebrzeganiu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹ w zakresie: opracowania dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (art. 10 ust. 1 ustawy), nieprawidłowego prowadzenia ewidencji środków trwałych, przychodów i kosztów (art. 24 ust. 2 ustawy), zaniechania inwentaryzacji rzeczowych środków trwałych (art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy), niezamykania w sposób trwały okresów obrachunkowych oraz dokonywania korekty zapisów w księgach w sposób nieuprawniony (art. 25 ust.1 pkt 1-2 oraz ust. 2 ww. ustawy).

---

⁸ Dz. U. z 2005, Nr 14, poz. 114, ze zm. Stosownie do art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych było to naruszeniem dyscypliny finansów publicznych.

⁹ Dz. U. z 2002, Nr 76, poz. 694, ze zm.

7. Ministerstwo nie podjęło działań legislacyjnych w zakresie przygotowania niektórych przepisów prawnych, regulujących funkcjonowanie muzealnictwa, w tym odnoszących się do zapewnienia zbiorom bezpieczeństwa. [str. 32-34]

Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły:

- 1) nieuregulowania przepisów dotyczących muzealiów przejętych przez państwo polskie po II wojnie światowej i przekazanych do muzeów, w stosunku do których byli właściciele mogą zgłaszać roszczenia o zwrot,
- 2) niepodjęcia działań zmierzających do zmiany przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji¹⁰ w zakresie zabytkowej broni pozostającej w posiadaniu muzeów,
- 3) wydania z opóźnieniem - wynoszącym od trzech do dziewięciu miesięcy w stosunku do daty wynikającej z przepisów art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o muzeach¹¹ siedmiu rozporządzeń wykonawczych do ustawy o muzeach,
- 4) nieprzygotowania zmian w ustawie o muzeach, które umożliwiłyby Ministrowi opracowanie zasad i prawidłowe wypełnianie nadzoru nad muzeami prywatnymi,
- 5) braku skutecznych działań zmierzających do dostosowania przepisów rozporządzenia w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach do ustawy o rachunkowości, w zakresie częstotliwości prowadzenia w muzeach inwentaryzacji zbiorów.

8. W dziewięciu jednostkach, organizatorach muzeów (64,3% zbadanych), w tym w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz ośmiu j.s.t., stwierdzono nieprawidłowości w realizacji obowiązków wynikających ze sprawowania nadzoru nad muzeami. [str. 32-38]

Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły:

- 1) nieprawidłowego wypełniania obowiązków organizatorów muzeów, określonych w art. 5 ust. 4 ustawy o muzeach, tj. niezapewnienie muzeom środków na bezpieczeństwo zgromadzonych zbiorów przez trzech organizatorów (21%),

---

¹⁰ Dz. U. z 2004 r., Nr 52, poz. 525, ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 136, poz. 956.

- 2) nierzetelnego weryfikowania składanych przez muzea sprawozdań finansowych i merytorycznych, w przypadku trzech organizatorów (21%),
- 3) prowadzenia ksiąg rejestrowych z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17 lutego 1992 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru instytucji kultury¹² bądź nieaktualizowania zawartych w nich wpisów, w przypadku pięciu jednostek (35,7%),
- 4) niepowołania rad muzealnych, pomimo obowiązku wynikającego z przepisów art. 11 ust. 1 i 3 ustawy o muzeach, w przypadku trzech jednostek (21%),
- 5) wskazywania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego celu wydatkowania przy udzieleniu dotacji podmiotowych, co stanowiło naruszenie przepisów art. 106 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 110 i art. 106 ust. 2 pkt. 1 lit b ustawy o finansach publicznych¹³,
- 6) przekazywania środków na zadanie (wystawa lub konkurs), poprzez refundację muzeum części poniesionych kosztów, bez jednoczesnego zwiększania przyznanego limitu dotacji podmiotowej przez jednego organizatora, co było niezgodne z § 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 107, poz. 726, ze zm.),
- 7) przewlekłości podejmowania decyzji związanych z powoływaniem dyrektorów muzeów przez dwóch organizatorów (14%),
- 8) zaniechania prowadzenia kontroli, dokumentowania ich ustaleń lub nieegzekwowanie wykonania wniosków pokontrolnych dotyczących działalności merytorycznej i gospodarki finansowej w nadzorowanych muzeach przez pięciu organizatorów (35,7%).

---

¹² Dz. U. Nr 20, poz. 80.

¹³ Działania takie NIK kwestionowała również w latach poprzednich, w związku z prowadzonymi kontrolami wykonania budżetu państwa w cz. 24 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

9. Ministerstwo nieprawidłowo wykonywało niektóre zadania wynikające z ustawy o muzeach oraz rozporządzenia w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach, tj. dotyczące zasad dokonywania skreśleń muzealiów z księgi inwentarzowej.

Muzeum Narodowe w Warszawie w styczniu 2008 r. wystąpiło do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o podjęcie decyzji o wykreśleniu z inwentarzy i wpisania do rejestrów pomocniczych obiektów nie stanowiących dóbr kultury, tj.: falsyfikatów, destruktywów oraz obiektów o małej wartości artystycznej.

Do czasu zakończenia kontroli Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie wydał stosownej decyzji. Muzeum nie otrzymało również odpowiedzi na wnioski z lat 2001-2003, dotyczące wykreślenia z inwentarza 13 starodruków, dwóch grafik i jednej fotografii, w stosunku do których zmienił się status prawny. [str. 35]

10. W siedmiu skontrolowanych jednostkach (w Ministerstwie, dwóch j.s.t. i czterech muzeach) ujawniono nieprawidłowości w wymiarze finansowym w łącznej kwocie 33.405,7 tys. zł. [str. 28-31]

Dotyczyło to:

- 1) kwoty wydatkowane niegospodarnie, niecelowo i nierzetelnie – 49,1 tys. zł,
- 2) kwoty wydatkowane z naruszeniem przepisów art. 106 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 110 i art. 106 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o finansach publicznych - 27.816,6 tys. zł,
- 3) nierzetelnych danych w ewidencji finansowo-księgowej lub sprawozdawczości - 5.540 tys. zł.

2.3. Wnioski

Celem wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powinien:

- 1) **opracować projekty ustaw określających: zasady reprivatyzacji zbiorów muzealnych, sprawowania nadzoru nad muzeami prywatnymi oraz trybu postępowania z zabytkową bronią znajdującą się w muzeach,**
- 2) **dostosować przepisy dotyczące terminów obowiązkowego przeprowadzania inwentaryzacji zbiorów do ustawy o rachunkowości,**

- 3) **zaniechać przekazywania dotacji podmiotowych do muzeów państwowych z naruszeniem obowiązujących w tym zakresie przepisów, o co również wnioskuje Izba w latach poprzednich¹⁴.**

Dyrektorzy muzeów powinni:

- 1) **zabezpieczyć zbiory przed napadem i włamaniem oraz pod względem przeciwpożarowym, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, a także niezwłocznie zawiadamiać organy ścigania i Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych o podejrzeniu popełnienia kradzieży,**
- 2) **zinwentaryzować i naukowo opracować posiadane zbiory oraz przestrzegać obowiązujące przepisy przy przenoszeniu muzealiów poza teren muzeum,**
- 3) **przestrzegać obowiązujące przepisy w zakresie planowania przychodów i kosztów, wydatkowania środków, udzielania zamówień publicznych oraz rachunkowości.**

Organizatorzy muzeów powinni:

- 1) **rzetelnie planować i rozliczać dotacje podmiotowe i celowe, udzielać dotacji podmiotowych i celowych zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zapewnić muzeom środki w kwotach niezbędnych do ich utrzymania, rozwoju i zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom,**
- 2) **zapewnić skuteczny nadzór nad muzeami oraz rzetelnie weryfikować sprawozdania finansowe składane przez muzea, a także zwiększyć liczbę kontroli i sprawdzać realizację wniosków pokontrolnych.**

---

¹⁴ Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2007 r. budżetu państwa w cz. 24 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz wykonania planów finansowych Funduszu Promocji Kultury i Funduszu Promocji Twórczości (nr 104/2008/P/07/085).

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego

Podstawowymi aktami regulującymi problematykę związaną z funkcjonowaniem muzeów i ochroną zbiorów muzealnych jest ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach¹⁵ (zwana dalej „ustawą o muzeach”), ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁶ (zwana dalej „ustawą o działalności kulturalnej”) oraz akty wykonawcze do ww. ustaw.

Zasady gospodarki finansowej muzeów reguluje ustawa o działalności kulturalnej oraz ustawa o finansach publicznych.

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia¹⁷, ochronie podlegały muzea i inne obiekty, w których zgromadzone są dobra kultury narodowej. Ochrona mienia to działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz niedopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony (art. 2 pkt 5).

W zakresie prowadzenia ewidencji księgowej muzea obowiązane były do stosowania przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Muzea są tworzone przez: ministrów i kierowników urzędów centralnych, jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (art. 5 ust. 1 ustawy o muzeach). Podmioty tworzące muzea są zobowiązane do zapewnienia potrzebnych środków do utrzymania i rozwoju muzeum oraz zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom, a także sprawowania nadzoru nad muzeum (art. 5 ust. 4 ww. ustawy).

Organizatorzy muzeów mogą, na podstawie umowy zawartej między sobą, tworzyć lub łączyć prowadzone przez nich muzea, które są wówczas wspólnymi instytucjami kultury (art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o prowadzeniu działalności kulturalnej).

Muzea prezentujące wysoki poziom działalności merytorycznej oraz posiadające zbiory o szczególnym znaczeniu („muzea rejestrowane”) wpisane są do Państwowego Rejestru

---

¹⁵ Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2001 r., Nr 13, poz. 123, ze zm.

¹⁷ Dz. U. z 2005 r., Nr 145, poz. 1221, ze zm.

Muzeów prowadzonego przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Muzeum rejestrowane korzysta ze szczególnej ochrony i pomocy finansowej państwa. Wykaz ww. muzeów minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 13 ust. 1–2 oraz ust. 5–6 ustawy o muzeach).

Sposób powoływania (odwoływania) przez organizatora dyrektora muzeum określony został w art. 15 ustawy o działalności kulturalnej. Kandydata na stanowisko można wyłonić w drodze konkursu (art. 16 ww. ustawy), a pominięcie trybu konkursowego może nastąpić przy spełnieniu dwóch przesłanek: wskazaniu kandydata przez organizatora oraz zgody ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego na jego wybór.

Wykaz samorządowych instytucji kultury, w których wyłonienie kandydata na stanowisko dyrektora następuje w drodze konkursu, został określony w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 19 października 2004 r. w sprawie ustalenia listy samorządowych instytucji kultury, w których wyłonienie kandydata na stanowisko dyrektora następuje w drodze konkursu¹⁸. W wykazie zostało umieszczonych 151 instytucji samorządowych.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 lit. c ustawy o ochronie osób i mienia, muzea i inne obiekty, w których zgromadzone są dobra kultury narodowej, podlegają obowiązkowej ochronie przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne lub odpowiednie zabezpieczenie techniczne. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego sporządza i aktualizuje (w drodze decyzji administracyjnej) oraz przesyła do właściwych terytorialnie wojewodów wykaz m.in. instytucji kultury podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych, do których zaliczane są muzea (art. 5 ust. 3 cytowanej ustawy). Dyrektor muzeum (lub osoba przez niego upoważniona), zarządzający obiektem podlegającym obowiązkowej ochronie wpisanym do ewidencji prowadzonej przez wojewodę, jest zobowiązany do uzgodnienia z właściwym terytorialnie komendantem wojewódzkim Policji planu ochrony obiektu (art. 7 ust. 1 ustawy o ochronie mienia). Szczegółowe dane, które powinny być zawarte w planie ochrony zostały wymienione w art. 7 ust. 2 ww. ustawy.

W wykonaniu dyspozycji określonej w art. 5 ust. 5 ustawy o muzeach, zostało wydane rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia.

---

¹⁸ Dz. U. Nr 242, poz. 2422.

Rozporządzenie powyższe z dniem 31 marca 2008 r. uchylone zostało na podstawie przepisów art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o muzeach¹⁹.

Odrębnymi przepisami - rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów²⁰ (poprzednio obowiązywało w powyższej sprawie rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 stycznia 2005 r.²¹) - uregulowane zostały zasady wypożyczania zbiorów na krajowe wystawy czasowe, zobowiązujące między innymi muzeum wypożyczające do sprawdzenia poziomu ochrony eksponatów. Przy wypożyczeniu za granicę zbiorów szczególnie cennych muzealiów sprawdzenie warunków ochrony w miejscu ekspozycji i sporządzenie opinii było obowiązkowe.

Muzealiami, stosownie do definicji określonej w art. 21 ust. 1 i 1a ustawy o muzeach, są rzeczy ruchome i nieruchomości (zabytki) stanowiące własność muzeum i wpisane do inwentarza muzealiów, a w przypadku muzeum nieposiadającego osobowości prawnej – stanowiące własność podmiotu, który utworzył muzeum i wpisane do inwentarza muzealiów.

Zasady ewidencji zabytków zostały określone w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach. Wpisów ewidencyjnych dokonuje się w dokumentacji: karcie ewidencyjnej, inwentarzu muzealiów (prowadzonym w formie księgi inwentarzowej), księdze depozytów, dokumentacji badań archeologicznych (§ 1). Wpisy do dokumentacji ewidencyjnej dokonywane są w sposób trwały i czytelny, a poprawek dokonuje się czerwonym atramentem i potwierdza podpisem upoważnionej osoby (§ 3 ust. 4). Wpis w karcie ewidencyjnej, księdze inwentarzowej i księdze depozytów powinien zawierać możliwe do ustalenia dane identyfikacyjne zabytku: określenie autorstwa lub wytwórcy, pochodzenie, wartość w dniu nabycia, czas i miejsce powstania, materiał, techniki wykonania, ewentualnie jego wagę oraz określenie cech charakterystycznych, a w przypadku braku którejkolwiek z tych danych – wpisuje się w odpowiedniej rubryce wyraz „nieznane”. Księgi inwentarzowe i księgi depozytów powinny posiadać ponumerowane i przesznurowane karty, a końce sznurów opieczętowane. Liczbę kart stwierdza dyrektor muzeum, umieszczając na okładce stosowną klauzulę i podpis (§ 3 ust. 1–2).

---

¹⁹ Dz. U. Nr 136, poz. 956.

²⁰ Dz. U. Nr 91, poz. 569.

²¹ Dz. U. Nr 21, poz. 175.

Muzealium wpisane do księgi inwentarzowej powinno posiadać – w miarę możliwości - trwałe nieusuwalne oznakowanie (§ 6 ust. 2). W ciągu 60 dni od daty objęcia muzealium w posiadanie dokonuje się jego wpisu do księgi inwentarzowej (§ 4 ust. 3), po uprzednim założeniu karty ewidencyjnej (§ 7 ust. 1).

Muzea państwowe i samorządowe mogą dokonywać zamiany, sprzedaży lub darowizny muzealiów, po uzyskaniu pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, a środki uzyskane ze sprzedaży mogą być przeznaczone wyłącznie na uzupełnienie zbiorów muzeum (§ 10 ust. 1 cytowanego rozporządzenia w związku z art. 23 ust. 1 ustawy o muzeach); dokonanie ww. czynności stanowi podstawę do zmian zapisów w księgach inwentarzowych. W księgach inwentarzowych można dokonać zmian w następujących przypadkach: stwierdzenia błędów - skreślenie może być nakazane decyzją ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, po uzgodnieniu z Radą do spraw Muzeów (§ 10 ust. 1 rozporządzenia i art. 24 ust. 2 ustawy o muzeach), skreślenia utraconych muzealiów na skutek kradzieży lub zaginięcia – po upływie 3 lat od daty prawomocnego zakończenia postępowania karnego, skreślenia muzealium zniszczonego – po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego (§ 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia).

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego sprawuje nadzór nad muzeami i w tym celu dokonuje kontroli ich działalności. W przypadkach rażącego naruszenia przepisów ustawy i statutu oraz niewykonania zaleceń w celu ich usunięcia, minister – po wysłuchaniu organizatora muzeum, rady muzeum lub rady powierniczej, po zapoznaniu się z opinią Rady do spraw Muzeów - może, w drodze decyzji administracyjnej, zakazać jego dalszej działalności, w której wskazuje sposób zabezpieczenia muzealiów (art. 8 ustawy o muzeach).

Aktem prawnym regulującym problematykę gospodarowania przez muzea użytkowanymi nieruchomościami jest ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami²² (zwana dalej „ugn”). Zgodnie z art. 202 ust. 1 i 3 ww. ustawy, państwowe i samorządowe instytucje kultury, które na podstawie ustawy o działalności kulturalnej uzyskały osobowość prawną, nabywają z mocy prawa, z dniem ich wpisu do rejestru instytucji kultury, użytkowanie wieczyste gruntów, którymi zarządzały w dniu 5 grudnia 1990 r., oraz własność położonych na nich budynków, innych urządzeń i lokali, jeżeli w dniu wejścia w życie

---

²² Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, ze zm.

niniejszej ustawy nadal zarządzały tymi gruntami. Nabycie własności budynków, innych urządzeń i lokali następuje nieodpłatnie (art. 202 ust. 2 cyt. ustawy). Nabycie prawa użytkowania wieczystego oraz własności stwierdza w drodze decyzji wojewoda – w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, a w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność gminy - wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Muzea mogą otrzymywać dotacje podmiotowe oraz celowe, w tym na inwestycje i zadania wynikające z pełnienia funkcji mecenatu państwa nad kulturą, z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mogą również otrzymywać dotacje od jednostek samorządu terytorialnego na zadania ważne z punktu widzenia regionalnej polityki rozwoju w zakresie kultury.

Zasady oraz tryb przyznawania dotacji określone zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa wykonywanych przez samorządowe instytucje filmowe i instytucje kultury oraz udzielania dotacji na te zadania²³. Zadania powyższe wykonywane były w ramach programów realizowanych przez instytucje kultury, które zostały przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego w dniu 1 stycznia 1999 r. oraz określone w programach operacyjnych, ogłaszanych przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego (§ 1).

Muzea mogą otrzymywać środki finansowe (w tym na inwestycje) z Funduszu Promocji Kultury, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na realizację zadań określonych w art. 47e ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych²⁴. Sposób dofinansowania określają przepisy rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 28 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury²⁵.

Muzea - stosownie do art. 4 ust. 1 pkt 8 ustawy o finansach publicznych - zaliczane są do sfery finansów publicznych i są zobowiązane do stosowania przepisów ustaw obowiązujących w całym sektorze finansów publicznych oraz podlegają rygorom określonym w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych²⁶. W zakresie prowadzenia robót

---

²³ Dz. U. Nr 74, poz. 646, ze zm.

²⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 4, poz. 27, ze zm.

²⁵ Dz. U. Nr 24, poz. 200, ze zm.

²⁶ Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655, ze zm.

budowlanych (budowa, przebudowa, montaż, remont, rozbiórka) przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków muzea obowiązane są do przestrzegania zasad określonych w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. -Prawo budowlane²⁷ (art. 39 ust. 1).

Zakres i zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych określają przepisy ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dział II, rozdział 1 i 2). Muzea – stosownie do przepisów ustawy o rachunkowości - sporządzają sprawozdania finansowe – bilans, rachunek zysków i strat oraz informację dodatkową, stanowiącą załącznik do bilansu. Sporządzają również dla organizatorów sprawozdania merytoryczne oraz sprawozdanie z realizacji planów finansowych.

Dla potrzeb statystyki państwowej muzea sporządzają sprawozdania K-02 i przekazują je do Głównego Urzędu Statystycznego. Są to sprawozdania z działalności Muzeum i oddziałów muzealnych, których podstawowym zadaniem jako instytucji kultury jest gromadzenie i upowszechnianie wytworów kultury materialnej i duchowej. W sprawozdaniach wykazywane były informacje o posiadanych zbiorach (według dyscyplin), organizowanych wystawach w kraju i wymianie wystaw z zagranicą, liczbie osób zwiedzających muzea i wystawy muzealne oraz o formach prowadzonej przez muzea działalności oświatowej (odczyty, lekcje, seanse filmowe, koncerty) i wydawniczej.

3.2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne

Muzea to instytucje kultury, które gromadzą, rejestrują, konserwują i przechowują oraz udostępniają publiczności w formie wystaw zabytki i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy, techniki i przyrody oraz prowadzą działalność naukową, oświatową i popularyzatorską (m.in. poprzez prowadzenie działalności wydawniczej). W 2007 r. w Polsce działało 720 muzeów. Od kilku lat obserwuje się tendencję rozwoju sieci muzeów w Polsce. Pełnią one istotną rolę w ukazywaniu historii i tradycji oraz upowszechnianiu kultury w kraju. W porównaniu z 2005 r. przybyło 30 muzeów i oddziałów muzealnych. Muzea zgromadziły ponad 13,1 mln eksponatów, tj. o 0,6 mln mniej niż w roku poprzednim²⁸.

---

²⁷ Dz. U. z 2006 r., Nr 156, poz. 1118, ze zm.

²⁸ Informacje na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, opublikowanych przez Departament Badań Społecznych w wydawnictwie zatytułowanym *Kultura 2007*.

Muzea dzielą się na:

- 1) artystyczne (gromadzące zbiory z dziedziny malarstwa, grafiki, rzeźby) oraz muzea sztuki zdobniczej (rzemiosła artystycznego),
- 2) muzea wnętrz (eksponujące zbiory z dziedziny sztuki i kultury materialnej w formie urządzonych wnętrz mieszkalnych),
- 3) archeologiczne (gromadzące zbiory z dziedziny historii kultury materialnej z okresu poprzedzającego relacje piśmienne; do grupy tej zalicza się także rezerwaty archeologiczne),
- 4) etnograficzne (gromadzące zbiory z dziedziny kultury wsi Polski, krajów europejskich i pozaeuropejskich oraz wytwory kultury ludów pierwotnych; do grupy tej zalicza się także parki etnograficzne i skanseny),
- 5) historyczne (gromadzące zbiory dotyczące dziejów kraju, miast oraz historii ruchów społecznych i niepodległościowych),
- 6) biograficzne (gromadzące zbiory związane z życiem i działalnością wybitnych postaci),
- 7) martyrologiczne (zajmujące się ochroną obiektów i urządzeń byłych obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień i miejsc straceń oraz przedmiotów związanych z tymi obiektami i urządzeniami),
- 8) przyrodnicze (gromadzące zbiory okazów przyrody) oraz techniki (gromadzące zbiory z dziedziny techniki poszczególnych działów i gałęzi produkcji, np. transportu, rolnictwa, włókiennictwa),
- 9) regionalne (gromadzące zbiory o znaczeniu historycznym dla regionu z zakresu sztuki, archeologii, etnografii, techniki, przyrody i innych dyscyplin, z uwzględnieniem zbiorów regionalnych pamiątek historycznych),
- 10) inne muzea, które nie mogą być zaklasyfikowane do żadnego z wyżej wymienionych rodzajów muzeów ze względu na brak zdecydowanej przewagi jednego z rodzajów zbiorów.

W 2007 r. w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się aktywność wystawiennicza muzeów. Wszystkie 720 muzeów zaprezentowało 4.271 wystawy czasowe i objazdowe (w 2006 r. – 4.188 wystaw), w tym 187 (mniej o 44) wystaw zagranicznych. Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 20.438 tys. osób (o 12,4% więcej niż w roku poprzednim),

w tym 6.625,3 tys. młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach (o 9,4% więcej w porównaniu do 2006 r.). Odsetek młodzieży szkolnej wśród zwiedzających wyniósł 32,4% i zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,9 pkt.

W ramach prowadzonej działalności oświatowej muzea zorganizowały m.in. 8,2 tys. odczytów dla 397,3 tys. uczestników (w 2006 r. – odpowiednio: 7,0 tys. i 400,6 tys. osób), w ramach 6,9 tys. tematów zrealizowano 68,1 tys. lekcji muzealnych, w których wzięło udział 1.688,4 tys. uczniów (w 2006 r. – odpowiednio: 6,7 tys. tematów, 60,8 tys. lekcji muzealnych i 1.511,6 tys. uczniów). Zaprezentowano 17,1 tys. seansów filmowych w muzeach, które obejrzało 697,9 tys. widzów (w 2006 r. – odpowiednio: 17,6 tys. i 693 tys. widzów) oraz zorganizowano 3,6 tys. koncertów dla 790,9 tys. słuchaczy (w 2006 r. – odpowiednio: 3,7 tys. osób i 660,8 tys. osób).

W 2007 r. muzea wydały 5,3 tys. tytułów o łącznym nakładzie 6,0 mln egz. (w roku poprzednim - odpowiednio: 4,8 tys. i 5,0 mln egz.), w tym 411 tytułów katalogów zbiorów i wystaw w nakładzie 311,3 tys. egz. i 1,2 tys. tytułów informatorów i folderów w nakładzie 2,8 mln egz. (w 2006 r. - odpowiednio: 1,2 tys. i 2,2 mln egz.).

W 2007 r. w sektorze publicznym działało 600 (wzrost o 20) muzeów i placówek muzealnych (82,5% ogólnej liczby muzeów wobec 83,6% w roku poprzednim), w tym 510 muzeów i oddziałów muzealnych, których organizatorami były samorządy terytorialne i 177 (wobec 170 w roku poprzednim) muzeów i oddziałów muzealnych prowadzonych przez samorządy gminne. W sektorze prywatnym działało 120 muzeów, których organizatorami były organizacje społeczne, polityczne i związki zawodowe oraz organizacje i związki wyznaniowe (w tym 11 muzeów i oddziałów muzealnych prowadzonych przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze).

Z dokumentów opublikowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynika między innymi, że jedynie 96 muzeów (13%) spełniało najwyższe kryteria i zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Z liczby tej jedynie 15 muzeów to muzea państwowe (14 - Ministra Kultury, 1 - Ministra Obrony Narodowej).

Z dokumentu „Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013”, opublikowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2004 r., wynika, że spośród zgromadzonych muzealiów ponad 83 tys. dzieł sztuki zostało przejętych po II wojnie światowej głównie z majątków objętych reformą rolną. Status prawny powyższych zbiorów

nie został uregulowany. Muzea posiadają także ponad 28 tys. depozytów, wykorzystywanych głównie do celów ekspozycyjnych.

Największa liczba muzeów znajduje się na terenie województw małopolskiego i mazowieckiego (Kraków, Warszawa). Trzy inne ośrodki (Wrocław, Gdańsk, Poznań) stanowią centra muzealnictwa i związanej z tym aktywności kulturalnej. Taka charakterystyka odzwierciedla potencjał zabytkowo-muzealny określonych ośrodków, co wiąże się ze stanem dziedzictwa kulturowego.

Dotacje podmiotowe udzielone w latach 2006-2008 (I półrocze) przez Ministra na działalność muzeów wyniosły 246.195,0 tys. zł w 2006 r., 292.718,0 tys. zł w 2007 r. i 131.201,0 tys. zł w I połowie 2008 r. co stanowiło odpowiednio 14,1%, 15,0% oraz 14,3% wydatków ogółem w cz. 24 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Podstawę do ubiegania się przez beneficjentów (jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, muzea, instytucje filmowe, szkoły i uczelnie artystyczne, organizacje pozarządowe oraz podmioty gospodarcze) o środki z Ministerstwa Kultury na zadania z zakresu kultury stanowiły w latach 2006-2007 r. tzw. Programy operacyjne. Określały one: cele, zadania, typy projektów, alokację finansową, uprawnionych wnioskodawców, tryb naboru i wyboru wniosków, kryteria oceny oraz zobowiązania wnioskodawców. W ramach powyższych Programów wydatkowane były zarówno środki budżetowe, jak i pochodzące z Funduszu Promocji Kultury.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ustalił 11 programów operacyjnych w 2006 r., 12 w 2007 r. (dodatkowy PO „Wyspiański”) i 12 w 2008 r. (dodatkowy PO „Herbert”).

Muzea mogły aplikować o dotacje ze wszystkich programów: Jednakże najważniejszym dla muzeów był program „Dziedzictwo kulturowe”, realizowany w ramach 6 priorytetów: „Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych”, „Rozwój instytucji muzealnych”, „Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju”, „Ochrona zabytków archeologicznych”, „Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego”, „Ochrona zabytkowych cmentarzy”. Celem programu „Dziedzictwo kulturowe” była ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego), kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich

dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych, udostępnianie zabytków na cele publiczne, utrwalanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie cyfrowej, renowacja i konserwacja zabytkowych cmentarzy (z wyjątkiem grobów i cmentarzy wojennych).

W latach 2006-2008 muzea aplikowały o środki we wszystkich programach operacyjnych. Łącznie złożyły 3387 wniosków na zadania o wartości 460.289,2 tys. zł. Dofinansowanie otrzymało łącznie 983 wnioski (29% złożonych) na kwotę 103.241,6 tys. zł, tj. 22,4% wnioskowanej.

W 2007 r. minęło 10 lat od uchwalenia ustawy o muzeach, tj. wyodrębnienia tej problematyki z ówczesnej ustawy o ochronie dóbr kultury. Nowa ustawa przygotowana została w trybie społecznym, w oparciu o rozwiązania brytyjskie i holenderskie. Od tego czasu Najwyższa Izba Kontroli nie oceniała sposobu realizacji przepisów wymienionej powyżej ustawy ani wpływu rozwiązań w niej zawartych na wypełnianie przez muzea swoich obowiązków. Ostatnie kontrole prowadzone były w muzeach w latach 1992 i 1995.

W 1992 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę stanu prawnego muzealiów posiadanych przez muzea państwowe i prawidłowości gospodarowania zasobami muzealnymi. Wnioski pokontrolne dotyczyły wówczas przede wszystkim uzupełnienia i uporządkowania ewidencji muzealiów, terminowego inwentaryzowania zbiorów, zapewnienia opieki konserwatorskiej muzealiom, zabezpieczenia zbiorów przed kradzieżą i pożarem, zwiększenia zakresu ekspozycji zbiorów oraz poprawy warunków przechowywania muzealiów.

Natomiast kontrola koordynowana działalności muzeów państwowych, przeprowadzona w 1995 r. dotyczyła gospodarowania muzealiami oraz sprawdzenia realizacji wniosków z poprzedniej kontroli. Celem kontroli była również ocena realizacji przez muzea zadań statutowych w zakresie gospodarowania muzealiami. Od czasu poprzedniej kontroli NIK zmieniły się podmioty będące organizatorami muzeów. Z dniem 1 stycznia 1999 r. na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną²⁹ do jednostek samorządu terytorialnego (różnych szczebli) przekazane zostały instytucje kultury, w tym muzea.

---

²⁹ Dz. U. Nr 133, poz. 872, ze zm.

3.3. Istotne ustalenia kontroli

3.3.1. Zabezpieczenie przeciwpożarowe i ochrona fizyczna zbiorów

1. Muzea podejmowały starania w celu prawidłowego wykonania zadań statutowych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zbiorów muzealnych, gromadzenia, ewidencjonowania, opracowania i udostępniania zbiorów, jednak, m.in. na skutek dużej skali zadań ustawowych określonych dla tych instytucji w stosunku do możliwości organizacyjnych i finansowych, nie wszystkie zadania wypełnione były w sposób prawidłowy.

NIK nie wniosła uwag do sposobu realizacji ustawowych zadań związanych z udostępnianiem zbiorów, działalnością wystawienniczą, naukową i edukacyjną. Na przykład:

- *Pozytywną ocenę działalności Muzeum Narodowego w Warszawie uzasadniał poziom udostępniania zasobów muzealnych (dysponuje ono zbiorem liczącym 823.010 zabytków), opracowanie procedur inwentaryzacji i warunków konserwatorskich, a także działalność wystawiennicza, edukacyjna i promocyjna. W okresie objętym kontrolą prowadziło ono na szeroką skalę udostępnianie zgromadzonych zbiorów innym podmiotom, wyrażające się wydaniem łącznie 12.128 obiektów (muzealiów i przedmiotów) oraz 2.617 aktualizacji wypożyczeń, przekazaniem 1.907 obiektów do innych muzeów i instytucji, przyjęciem 15.333 obiektów z innych muzeów, instytucji i od osób prywatnych. Biorąc pod uwagę, że na galeriach stałych i wystawach czasowych udostępniono ogółem 14.127 muzealia stopień udostępniania zbiorów podwoił się. Podkreślić przy tym należy dbałość o wypożyczane muzealia, poprzez opracowanie i stosowanie szczegółowych procedur. Do znaczących osiągnięć w działalności konserwatorskiej Muzeum należy zaliczyć zorganizowanie muzealnego laboratorium prowadzącego badania w zakresie ekologii muzealiów. Laboratorium oprócz prac analitycznych, jako jedyne w Polsce, badało oraz analizowało zjawiska i relacje zachodzące w środowisku muzealnym między materiałem dzieła a organizmami na nim bytującymi. Zespół zatrudnionych w Muzeum konserwatorów opracował zasady profilaktyki muzealnej, które zostały wdrożone w praktyce.*
- *Zwiększała się liczba zwiedzających Muzeum Powstania Warszawskiego – z 334.246 osób w 2006 r. do 415.692 w 2007 r. oraz 183.383 w I półroczu 2008 r., a także oglądających wystawy czasowe, prezentowane poza jego siedzibą (28.700 osób w 2006 r., 570.000 w 2007 r., 268.341 w I półroczu 2008 r.). Wpływ na wysoką frekwencję miało wiele czynników, przede wszystkim interesująca ekspozycja, wykorzystująca wiele technik (w tym multimedialnych) oraz szereg imprez kulturalno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup wiekowych, a także przystępne ceny biletów, dogodne godziny otwarcia Muzeum, bezpłatny wstęp w niedzielę oraz brak barier architektonicznych dla niepełnosprawnych. Swoją działalność edukacyjną Muzeum realizowało głównie w formie lekcji muzealnych, także w formie warsztatów, konkursów, gier miejskich, sympozjów i odczytów, koncertów, spektakli i pokazów filmowych. Uzupełnieniem działalności wystawienniczej i edukacyjnej była systematycznie wzbogacana Fototeka, Archiwum Historii Mówionej oraz Wirtualne Muzeum.*
- *Muzeum Narodowe w Poznaniu prawidłowo realizowało zadania w zakresie upowszechniania wiedzy o zbiorach poprzez prowadzenie lekcji muzealnych. W latach 2006-2007 liczba zwiedzających wynosiła 218.483 i 247.570 osób, z czego w lekcjach uczestniczyło 16.949 i 20.371 osób. Szczególną popularnością w upowszechniającej funkcji Muzeum cieszyła się zainicjowana przez nie i upowszechniona w kraju doroczna, bezpłatna impreza pn. „Noc Muzeów”. Frekwencja w czasie tej jednej nocy wynosiła w latach 2006–2007 odpowiednio 28.038 i 36.080 uczestników, co stanowiło 12,8% i 14,5% ogólnej rocznej frekwencji.*

2. Wymaganych przepisami prawnymi zabezpieczeń przeciwpożarowych nie posiadało 20 muzeów, tj. 71% objętych kontrolą, przy czym zaniechanie prowadzenia obowiązkowych szkoleń w zakresie ochrony przeciw pożarowej stwierdzono w 12 muzeach, tj. w 43%. Powyższe stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury w sprawie zabezpieczenia zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia. Na przykład:

- *W Muzeum Narodowym w Warszawie nie przestrzegano przepisów w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zasad zabezpieczenia dróg ewakuacji powodując wystąpienie stanu bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi oraz niepowetowanej szkody w mieniu. Wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości, w tym m.in. wykonanie systemu kamer monitorujących w Pałacu w Nieborowie oraz systemu telewizji przemysłowej na terenie wokół Pałacu, jak i Parku w Arkadii, instalacji antywłamaniowej w pomieszczeniach biblioteki (sala konferencyjna oraz gabinet monet i medali), związane było z koniecznością wydatkowania około 2,9 mln zł. Wpływ na wystąpienie większości stwierdzonych nieprawidłowości miało wieloletnie niedofinansowanie przez Ministerstwo zgłaszanych potrzeb w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia remontów i zadań inwestycyjnych. Przyznawana corocznie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotacja na wydatki majątkowe (bez uwzględniania dotacji na zakup muzealiów) wynosiła w latach 2006-2008 odpowiednio: 0,5 mln zł, 2,0 mln zł, i 1,4 mln zł, co stanowiło 0,3%, 1,2% i 0,8% potrzeb ujętych w planie perspektywicznym. Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości dotyczące braków w wyposażeniu i rozmieszczeniu sprzętu przeciwpożarowego zostały usunięte w trakcie kontroli, odnośnie pozostałych, o których mowa wyżej, Dyrektor Muzeum wystąpił do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z wnioskiem o pomoc finansową w ich usunięciu.*
- *Dwa spośród trzech obiektów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, w których gromadzono zbiory muzealne, nie były należycie zabezpieczone pod względem ochrony przeciwpożarowej. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku wydzielenia pożarowego obiektów Muzeum od sąsiednich budynków (dwa obiekty), dróg pożarowych niespełniających wymagań określonych w przepisach prawnych (dwa obiekty); niewykonania zaleceń zawartych w protokołach badań instalacji elektrycznej (dwa obiekty), braku aktualnych badań instalacji odgromowej, niewłaściwych szerokości poziomych i pionowych dróg ewakuacyjnych (korytarzy), braku aktualnych badań instalacji gazowej oraz aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.*
- *Przykładem wyjątkowo niefrasobliwego podejścia do problemów zabezpieczenia przeciwpożarowego było postępowanie kierownictwa Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, w którym zamknięto na stałe, stalową kratą, drogę ewakuacyjną z jednej z sal ekspozycyjnych. Nieprawidłowość ta została usunięta dopiero po kontroli Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Braniewie, przeprowadzonej na wniosek kontrolerów NIK.*
- *W Muzeum Kinematografii w Łodzi brakowało aktualnych badań instalacji hydrantów wewnętrznych do celów ppoż. i oświetlenia awaryjnego, nie było również możliwości natychmiastowego otwarcia drzwi ewakuacyjnych na poziomie piwnicy, a oznakowanie wyjść i kierunków ewakuacji było niekompletne. Niektóre drogi ewakuacyjne były zastawione. Część muzealiów przechowywano w pomieszczeniach na strychu.*

3. Złe warunki przechowywania zbiorów oraz braki właściwego zabezpieczenia pod względem ochrony technicznej i fizycznej, świadczące o nieprawidłowym wywiązywaniu się muzeów z obowiązków określonych w art. 2 pkt 3 ustawy o muzeach, stwierdzono w 14 jednostkach, tj. 50% zbadanych.

- *W Muzeum Archeologicznym miasta Gdańska w sali ekspozycji przy ul. Mariackiej 25/26 zastosowano gabloty wystawiennicze, które nie posiadały cech gablot zabezpieczeniowych z uwagi na konstrukcję: szkło zwykłe budowlane, miernej jakości zamknięcia, znaczne rozszczelnienia między szybami oraz duże luzy*

obwodowe elementów ruchomych. W części gablot jedynym zamknięciem były wkrety (z bezpośrednim dostępem do łbów) lub brak było zamknięć. Stan zamknięć wielu gablot, jak np. „Sudan”, „Neolit”, „Rolnictwo”, gabloty przyściennie (konsole) w „Sali z łodzią”, pozwalał na ich otwarcie metodą nieniszczącą bez użycia klucza. System bezpieczeństwa wymagał pilnych zmian i uzupełnień w zakresie: organizacyjnym, poprzez właściwy dobór kadry nadzorującej (administracja i technika), dokumentacji technicznej podstawowej, docelowej modernizacji systemów zabezpieczeń, uwzględniającej zagrożenia w czasie udostępniania ekspozycji i możliwości natychmiastowego podejmowania interwencji, jak i archiwizowania dokumentacji organizacyjno–ochronnej.

- W Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku oraz w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie stwierdzono dokonywanie konserwacji i okresowych przeglądów zabezpieczeń elektronicznych przez osoby nieuprawnione, tj. nieposiadające zaświadczeń o ukończeniu specjalistycznych kursów z zakresu zabezpieczenia obiektów muzealnych, organizowanych przez Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych.
- W Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi do września 2008 r. nie wprowadzono w życie uzgodnionego z Komendantem Wojewódzkim Policji „Planu ochrony obiektów podlegających obowiązkowej ochronie”, o czym stanowi przepis art. 7 ustawy o ochronie osób i mienia, (obowiązek wprowadzenia w życie ww. planu ochrony istnieje od 27 marca 1998 r.). Muzeum nie dysponowało oświadczeniami - osób sporządzających dokumentację techniczną zabezpieczenia elektronicznego i biorących udział w pracach instalacyjnych - o nieujawnieniu wiadomości stanowiących informacje niejawne, z którymi zapoznali się podczas wykonywania prac.
- W Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku ochronę fizyczną mienia sprawowała agencja ochrony, wybrana w trybie przetargu nieograniczonego. Muzeum nie egzekwowało realizacji wszystkich warunków zawartej umowy, która gwarantowała fizyczną ochronę w ciągu dnia sprawowaną przez dwóch pracowników, a w porze nocnej dodatkowo jednoosobową ochronę budynku, w którym zorganizowana była wystawa Ikony Karpackiej (najcenniejszych posiadanych zbiorów). W czerwcu 2008 r. firma ochroniarska nie zapewniła ochrony w budynku wystawy Ikony Karpackiej w 11 porach nocnych. Pracownicy agencji ochrony, w godzinach pracy w Muzeum, świadczyli także usługi dla agencji pośrednictwa pracy, tj. inkasowali opłatę parkingową na placu obok wejścia do Skansenu, przez co ochrona muzeum nie była wykonywana w sposób zagwarantowany umową.
- W Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie nie przestrzegano postanowień Instrukcji ruchu osobowego i materiałowego, stanowiącej załącznik do planu ochrony budynku Arsenалу, w zakresie warunków wjazdu samochodów na teren, poprzez dopuszczenie na wjazd samochodów pracowników i gości podmiotu, któremu dzierżawione były pomieszczenia w Arsenale – bez wymaganego zezwolenia.
- Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie nie posiadało planu ochrony odpowiadającego wymogom określonym w § 7 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 15 października 2003 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia z powodu³⁰: nieuwzględnienia rodzaju działalności muzeum i oceny aktualnego stanu ochrony muzeum, braku analizy potencjalnych zagrożeń i aktualnego stanu bezpieczeństwa oraz danych dotyczących rodzaju zabezpieczeń technicznych. Nie dokonywano rocznych analiz stanu zabezpieczenia podległych obiektów przed pożarem i przestępczością, a dokumentacja techniczna z przeprowadzonej w okresie październik - grudzień 2005 r. modernizacji systemu sygnalizacji włamania i napadu oraz telewizji dozorowej nie została uzgodniona z Ośrodkiem Ochrony Zbiorów Publicznych. System sygnalizacji włamania i napadu nie był systematycznie konserwowany przez firmę posiadającą uprawnienia w tym zakresie.
- Plan Ochrony Muzeum Okręgowego w Rzeszowie nie został uaktualniony do zaistniałych zmian w ochronie, polegających na wprowadzeniu w 2007 r. ochrony fizycznej, wykonywanej przez specjalistyczną, uzbrojoną formację ochrony. Plan ochrony nie odpowiadał wymaganiom zawartym w przepisach art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie dóbr i mienia. Nie dokonano też aktualizacji wydanych przez dyrektora dokumentów stanowiących uzupełnienie Planu ochrony, tj. instrukcji postępowania w przypadkach szczególnych, instrukcji kontroli ruchu osobowego i materiałowego, instrukcji współdziałania z Policją, Państwową Strażą Pożarną i Strażą Miejską.

---

³⁰ Dz. U. Nr 193, poz. 1892. Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarem, kradieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym zniszczeniem lub utratą zbiorów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia (Dz. U. Nr 229, poz.1528).

- *W Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy występowało nadmierne zawilgocenie w magazynach zbiorów etnograficznych ruchomych oraz zbiorów antropologicznych w budynku Łomnica I, a także w magazynie niezainwentaryzowanych zbiorów archeologicznych w Gieczu. Wszystkie magazyny, w których stwierdzono ślady wilgoci, były zlokalizowane w pomieszczeniach piwnicznych. Piwnice wykorzystywane jako magazyny zbiorów, z uwagi na brak wentylacji i zbyt dużą wilgotność, nie zapewniają właściwych warunków ich przechowywania. Dodatkowo w dwóch pomieszczeniach magazynowych brak było higrometrów i termometrów, natomiast w jednym higrometr był niesprawny. Dodatkowo negatywny wpływ na warunki magazynowania zbiorów miały widoczne spękania ścian w magazynach zbiorów artystyczno-historycznych (stajnia w parku etnograficznym miejscowości Wysocko) i zbiorów archeologicznych (spichlerz w Dziekanowicach).*
- *W Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie nie sporządzono planu ochrony. Nie dokonywano pisemnych corocznych analiz stanu zabezpieczenia podległych obiektów przed pożarem i przestępczością. Poddane modernizacji drzwi na taras i drzwi prowadzące do 2 magazynów na terenie willi zamykane były na proste zamknięcia, a drzwi zewnętrzne prowadzące do piwnicy na zamki bez certyfikatów. Nie objęto zabezpieczeniami elektronicznymi części piwnicznej budynku siedziby oraz filii Muzeum i magazynów zbiorów. Brakowało również powykonawczej dokumentacji technicznej systemu sygnalizacji włamania i napadu, co uniemożliwiło dokładną ocenę zakresu zabezpieczenia i organizacji systemu.*

Kontrole prowadzone w muzeach ustaliły, że dyrektorzy jednostek, w których nastąpiła kradzież nie zgłaszali stosownych informacji do organów ścigania lub do Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, co stwierdzono w pięciu muzeach.

3.3.2. Katalogowanie, naukowe opracowanie i inwentaryzowanie zbiorów

1. Prowadzenie Ksiąg inwentarzowych z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Kultury w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach ujawniono w 25 muzeach (89%).

Nieprawidłowości te dotyczyły: braku określenia wartości obiektu w dniu nabycia, numeracji wpisów, braku przesnurowania kart ksiąg inwentarzowych, nieopieczętowania końców sznurów (§ 3) oraz opracowania kart inwentarzowych w sposób niespełniający wymogów określonych w § 7 cytowanego rozporządzenia. Na przykład:

- *W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, gdzie karty księgi wpływu nie były ponumerowane (tom 3), nie zachowano chronologii wpisów (tom 3), a jedna z ksiąg inwentarzowych (magazynu epoki kamienia) nie posiadała przesnurowanych kart i końców sznurów opieczętowanych. Księgi wpływu muzealiów były prowadzone nierzetelnie, ponieważ nie wszystkie pozyskane muzealia zostały w tych księgach zaewidencjonowane. W wyniku badania 589 kart ewidencyjnych (dotyczących wybranych losowo 500 wpisów - 4,9% wszystkich wpisów w księdze wpływu) stwierdzono, że karty te nie zawierały wszystkich wymaganych informacji. Brak było danych identyfikacyjnych zabytku, takich jak m.in.: wartości muzealiów (99,8% wpisów), daty i sposobu nabycia (67,9%), opisu przedmiotu (71,5%), fotografii (73,3%), oceny stanu zachowania (88,3%), informacji o miejscu przechowywania muzealiów (57,7%). Nie opracowano kart katalogu naukowego dla 26 muzealiów. Z ogółem objętych badaniem 572 pozycji w księdze wpływu, dla 412 pozycji brak było wpisów w księgach inwentarzowych. W trzech przypadkach (1,9%) wpisów do ksiąg inwentarzowych dokonano w sposób nietrwały i nieczytelny, a w 34 przypadkach (21,2%) - poprawki zostały naniesione ołówkiem, niebieskim lub czarnym atramentem i nie potwierdzone podpisem upoważnionej osoby.*
- *Muzeum Narodowe w Warszawie nie realizowało obowiązków w zakresie gromadzenia i ewidencjonowania w odniesieniu do muzealiów zgromadzonych w zbiorach w wyniku tzw. akcji rewindykacyjnej po drugiej wojnie światowej. Według stanu na 30 czerwca 2008 r.: nie wpisano do inwentarza 60.811 zabytków, w tym 58.319 monet i medali; nie opracowano kart ewidencyjnych dla 23% zgromadzonych zabytków; nie wyeliminowano z ksiąg inwentarzowych 2.167 przypadków podwójnych zapisów; nie wykonano*

reinwentaryzacji 4.299 zabytków z ksiąg tymczasowych; nie przeprowadzono bądź nie zakończono skontrum w terminach określonych w rozporządzeniu i w zarządzeniach dyrektora; siedmiu kuratorów Zbiorów, Kolekcji, Gabinetów i Oddziałów nie dopełniło obowiązku powołania odpowiedniej komisji, na podstawie oceny której dyrektor podjąłby decyzję o wpisaniu przedmiotów do rejestrów pomocniczych. Przeprowadzone oględziny wybranych losowo 291 pozycji inwentarzowych dotyczyły 1.773 kart ewidencyjnych. Kontrola wykazała brak 1.470 (82,9%) kart ewidencyjnych, a w pozostałych 303 kartach stwierdzono następujące nieprawidłowości: w 219 przypadkach – brak wpisu wartości muzealiów w dniu nabycia (dotyczyło to głównie zabytków pochodzących z rewindykacji, które zostały wpisane do ksiąg w czasie gdy nie było takiego obowiązku); w 72 przypadkach – brak fotografii; w 88 przypadkach – brak adnotacji o miejscu przechowywania muzealiów; w 86 przypadkach – brak opisu wskazania twórcy; w 95 przypadkach – brak określenia miejsca powstania; w 48 przypadkach – brak określenia czasu powstania; w 11 przypadkach – brak adnotacji dotyczącej opisu; w siedmiu przypadkach – brak opisu techniki i materiału z jakiego wykonano obiekt; w 15 przypadkach – brak określenia wymiarów; w 56 przypadkach – brak informacji o pochodzeniu.

- Szczególnie rażące nieprzestrzeganie przepisów rozporządzenia w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach miało miejsce w Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, gdzie m.in.: kart ewidencyjnych nie miało sporządzonych 25% zbadanych obiektów, dwie księgi inwentarzowe nie miały ponumerowanych stron, karty tych ksiąg nie zostały przeszurowane, a końce sznurów opieczętowane. Natomiast 35 numizmatów (otrzymanych z NBP) w ogóle nie zostało wpisanych do inwentarza.

2. Zaniechanie przeprowadzenia inwentaryzacji lub nieprzestrzeganie terminów określonych w § 3 ust. 5 rozporządzenia w sprawie zakresu i form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach, według którego komisyjna kontrola zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów powinna odbywać się co pięć lat od daty zakończenia poprzedniej kontroli, stwierdzono w 14 muzeach, tj. 50% skontrolowanych.

Na przykład:

- Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku nie ukończyło inwentaryzacji eksponatów etnograficznych, którą rozpoczęto w dniu 1 czerwca 2006 r., a do czasu zakończenia kontroli spisanych zostało zaledwie 65% eksponatów.
- W Muzeum Narodowym w Warszawie negatywnie oceniony został stan i sposób realizacji przez Kuratorów niektórych Zbiorów i Oddziałów obowiązku porządkowania i uzupełniania o kolejne wpisy bazy danych muzealnego systemu MONA. Wszyscy Kustosze Kolekcji oraz Kuratorzy Zbiorów i Oddziałów zobowiązani zostali do uporządkowania baz danych poszczególnych kolekcji w systemie muzealnym MONA do dnia 28 lutego 2007 r. Prace te miały polegać na: doprowadzeniu do właściwego zapisu numerów inwentarzowych, prawidłowym określeniu klasyfikacji zabytków, określeniu typu obiektu (złożony czy pojedynczy), wprowadzeniu opisów zespołów, wprowadzeniu takich danych, jak: właściciel, liczba obiektów w zespole, właściwa nazwa kolekcji. Do inwentarza elektronicznego nie wprowadzono wpisów dotyczących 59,4% zbiorów, a dokumentacji fotograficznej brakowało dla 41,9% zabytków. Przyczyną występowania powyższych nieprawidłowości było nieprawidłowe wykonywanie obowiązków przez siedmiu kuratorów Zbiorów (Kolekcji, Gabinetów i Oddziałów), brak dostatecznego wyposażenia w sprzęt komputerowy (74 komputerów i innych urządzeń biurowych typu drukarki, skanery itp.) oraz brak skutecznego systemu egzekwowania realizacji obowiązków nałożonych przez Dyrektora na kuratorów Zbiorów i Oddziałów.
- Muzeum Historyczne Miasta Stołecznego Warszawy nie przeprowadziło inwentaryzacji zbiorów w Dziale Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, co spowodowało niezakończenie skontrum dla całego Muzeum oraz konieczność aktualizacji protokółów cząstkowych przez działy, które swoje obowiązki wykonały w wyznaczonym terminie 2001–2002. NIK negatywnie ocenia sposób sprawowania nadzoru nad inwentaryzacją zbiorów i prowadzeniem ksiąg inwentarzowych. Dopiero od lutego 2005 r. (tj. po objęciu stanowiska przez nowego Głównego Inwentaryzatora Zbiorów) rozpoczęto systematyczne i planowe usuwanie braków z okresu poprzedniego, które polegały m.in. na: nieprowadzeniu do 2005 r. księgi inwentarzowej dla archeologicznych zabytków wydzielonych, nie przeprowadzeniu w Muzeum Woli skontrum z powodu niezinventaryzowaniu większości zbiorów, nieprzeprowadzeniu skontrum w Muzeum Drukarstwa, gdyż zbiory były jedynie wstępnie ewidencjonowane w księdze akcesji i nie były założone księgi inwentarzowe, nieprzeprowadzeniu skontrum w Muzeum Farmacji, w którym tylko 20% zbiorów było

zinwentaryzowanych, nieprzeprowadzeniu skontrolum w Muzeum Walk i Męczeństwa w Palmirach, pomimo że zbiory oddziału były w całości zinwentaryzowane.

3. Skutkiem zaniechania inwentaryzacji zbiorów i materiałów bibliotecznych były trudności z ustaleniem czasu dokonania kradzieży obiektów. Dyrektorzy muzeów, stwierdziwszy brak zabytku, a nawet dokonanie kradzieży nie informowali o tych faktach ani organów ścigania, ani Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, pomimo takiego obowiązku wynikającego z § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarami, kradziejami i innymi niebezpieczeństwami.

Nieprawidłowość powyższa wystąpiła w pięciu skontrolowanych muzeach, tj. 18%. W Muzeum Sztuki w Łodzi skradziono 18 przedmiotów, w Muzeum Historycznym Miasta Warszawy skradziono z wystawy 99 monet, a daty zaginięcia obiektów nie można było ustalić, w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy skradziono dwa przedmioty a zniszczono jeden, w Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów zaginęły obraz i trzy lichtarze.

4. Muzea nie przestrzegały terminu dokonywania wpisów obiektu do inwentarza, który wynikał z § 4 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach. Obiekt należy wpisać do inwentarza w ciągu 60 dni od dnia objęcia go w posiadanie. Nieprawidłowości w powyższym zakresie stwierdzono w siedmiu muzeach (25%). Na przykład:

- *W Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie, w Muzeum Śląskim w Katowicach, gdzie 63 (12,9% obiektów) wpisano po terminie, przy czym opóźnienia wynosiły: od 3 do 22 miesięcy - w Dziale Plastyki Nieprofesjonalnej i sekcji plakatu Działu Sztuki. Natomiast w Dziale Archeologii nowopozyskanych obiektów nie wpisano do księgi inwentarzowej od 2001 r.*
- *W Muzeum im. Mikołaja Kopernika we Fromborku dwie grafiki wpisano do inwentarzy po upływie 142 dni od ich nabycia, a w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie 760 obiektów (25,1% wszystkich pozyskanych), wpisano po terminie przy czym opóźnienie wynosiło od 70 do 220 dni; w Muzeum Historycznym Miasta Gdańska 20 obiektów wpisano do inwentarzy z opóźnieniem wynoszącym od 74 do 289 dni.*

5. W 11 muzeach (39% zbadanych) nie przeprowadzano koniecznych konserwacji zbiorów muzealnych. Wykonywano jedynie niezbędne prace renowacyjne obiektów wypożyczanych lub kierowanych na wystawę.

Zgodnie z art. 2 pkt 4 w związku z art. 1 ustawy o muzeach jednostki te zobowiązane były do trwałej ochrony dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, poprzez zabezpieczanie i konserwację zbiorów. Kontrola wykazała, że tylko jedno muzeum - Zamek w Łańcucie prowadziło stałe oceny stanu obiektów pod względem konserwatorskim oraz określało potrzeby w powyższym zakresie. W Zamku w Łańcucie w latach 2006-2008 (I półrocze) zabiegom konserwatorskim poddano ponad połowę obiektów wymagających renowacji.

W pozostałych muzeach nie prowadzono systemowych działań zmierzających do identyfikacji potrzeb w zakresie konserwacji wszystkich zgromadzonych zabytków, tj.: nie sporządzano zbiorczych, rocznych planów konserwacji, nie prowadzono zbiorczej ewidencji wszystkich muzealiów wymagających konserwacji oraz nie zapewniono warunków umożliwiających objęcie przeglądem konserwatorskim wszystkich obiektów. Świadczyło to o nieprawidłowym wypełnianiu obowiązków określonych w art. 2 pkt 4 ustawy o muzeach. Na przykład:

- *Z oceny własnej Głównego Konserwatora w Muzeum Narodowym w Warszawie wynika, że przy wykorzystaniu wszystkich osób zatrudnionych w Dziale Konserwacji do przeglądów i oceny stanu zachowaniu muzealiów w nim zgromadzonych i równoczesnym wykonywaniu przez te osoby pozostałych obowiązków, pełny przegląd wszystkich obiektów będących pod opieką możliwy jest co 10 lat. Konsekwencją niskiego poziomu środków przeznaczonych na konserwację oraz niezadawalającego poziomu zatrudnienia w stosunku do zakresu zadań Działu Konserwacji, był brak wiedzy służb konserwatorskich Muzeum o faktycznej liczbie muzealiów, które wymagają podjęcia prac konserwatorskich.*
- *W Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie nie poddano konserwacji 56 muzealiów ujętych w programie prac konserwatorskich na lata 1996–2007. Nakłady na konserwacje ujmowane były w projektach planów finansowych przekazywanych do organizatora (Starostwa Powiatowego w Żyrardowie). Natomiast po ustaleniu kwot dotacji podmiotowej, ze względu na brak środków, nie były realizowane. Przyznana od organizatora dotacja zapewniała jedynie bieżące utrzymanie oraz środki na wynagrodzenia. Dopiero w I połowie 2008 r. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznało dotację i przekazało środki na sfinansowanie konserwacji obrazu olejnego „Fryderyk II Król Pruski odwiedzający zakład tkacki”. Konserwacja zostanie wykonana do końca 2008 r.*
- *W Muzeum Sztuki w Łodzi w latach 2006-2008 poddano konserwacji siedem obiektów, co stanowiło zaledwie 32% muzealiów wymagających takich zabiegów.*
- *Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, mimo istniejących potrzeb (oszacowanych dla poszczególnych jednostek organizacyjnych w granicach od 10% w Dziale Historii do 50% w Muzeum Zegarów Wieżowych i Muzeum Gdańskiego Sportu i Turystyki), nie wykorzystano środków zaplanowanych na ten cel. Zaplanowanych na lata 2006-2008 nakładów: 59,9 tys. zł, 321,0 tys. zł i 90,0 tys. zł. Wydatkowano odpowiednio 20,7 tys. zł i 65,0 tys. zł. Przyczyną powyższego był brak szczegółowych harmonogramów działań konserwatorskich.*
- *W Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku zabiegi konserwatorskie prowadzone były na eksponatach znajdujących się na wystawach i na ekspozycjach lub wypożyczanych. Muzeum, pomimo znacznych potrzeb, ze względów organizacyjnych i finansowych, nie było w stanie poddać konserwacji wszystkich eksponatów wymagających takich zabiegów. Działania konserwatorskie zabytków znajdujących się w magazynach Muzeum wykonywane były w sytuacjach niezbędnych. Łącznie w latach 2006-2008 (I półrocze) na prace remontowo-konserwatorskie obiektów w skansenie i na zabiegi konserwatorskie eksponatów ruchomych wydatkowano 616,6 tys. zł, co stanowiło ok. 8% kosztów w badanym okresie.*

W związku z tym, że muzea nie prowadziły ewidencji kosztów w układzie kalkulacyjnym, to jedynymi kosztami możliwymi do wyodrębnienia związanymi z konserwacją zbiorów były zakupy materiałów i narzędzi konserwatorskich oraz wyposażenia do pracowni konserwacji.

6. Nie były przestrzegane zasady przenoszenia obiektów poza teren muzeum, określone w rozporządzeniach Ministra Kultury w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów – w siedmiu muzeach (25%). Nieprawidłowości dotyczyły niezamieszczenia w protokołach z przeniesień elementów określonych w § 3 ww. rozporządzenia, w tym w szczególności dokładnego opisu, braku kart katalogu naukowego, dokumentacji wizualnej,

oceny konserwatorskiej, wymaganych warunków przechowywania, braku wartości obiektu w dniu wypożyczenia i stwierdzenia o niedopuszczalności wykonywania zabiegów konserwatorskich. Nieprawidłowości powyższe stwierdzono w Muzeach: Historycznym Miasta Gdańska, Miejskim we Wrocławiu, Budownictwa Ludowego w Sanoku, Archeologiczno-Etnograficznym i Kinematografii w Łodzi. Na przykład:

- *W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku spośród wszystkich 23 przeniesień muzealiów (657) poza teren Muzeum, dokonanych w badanym okresie, w 21 przypadkach (91,3%) brak było pisemnej zgody dyrektora na udostępnienie obiektów. Protokoły zdawczo-odbiorcze nie zawierały danych dotyczących między innymi wartości rynkowej w dniu przenoszenia (20 przypadków), sygnatury inwentarzowej (dwa przypadki), stanu zachowania, dokładnego opisu (jeden obiekt), wymaganych warunków transportu i przechowywania (jeden obiekt). Księga ruchu muzealiów prowadzona była nierzetelnie. Spośród 11 wypożyczeń obiektów, dla których termin zwrotu wskazany w księdze ruchu upłynął, w pięciu przypadkach - pomimo zwrotu oraz w dwóch przypadkach - pomimo przedłużenia terminu zwrotu - nie odnotowano tych faktów w księdze ruchu muzealiów. Nie został również odnotowany w księdze ruchu muzealiów fakt wypożyczenia i zwrotu 22 obiektów do Museum „Abboa Vetus & Ars Nova” w Turku (Finlandia), zwróconych w dniu 17 listopada 2006 r.*
- *W Muzeum Historycznym Miasta Gdańska w ośmiu protokołach zdawczo-odbiorczych nie zawarto dokładnego opisu eksponatów, nie opracowano kart katalogu naukowego dla 31 wypożyczonych eksponatów, dokumentacji wizualnej nie posiadało 65 zabytków, opinii konserwatorskiej nie sporządzono dla 113 zabytków, nie określono wymaganych warunków przechowywania dla 105 muzealiów, wartości rynkowej w dniu wypożyczenia nie posiadały 94 obiekty, w czterech protokołach dotyczących ruchu 123 eksponatów nie zawarto zapisu o niedopuszczalności konserwacji bez zgody właściciela.*

3.3.3. Gospodarka finansowa oraz zasady prowadzenia rachunkowości

1. Nieprawidłowości związane z prowadzoną przez muzea gospodarką finansową, polegające na naruszeniu zasad określonych w ustawie o działalności kulturalnej, ustawie o finansach publicznych, ustawie Prawo zamówień publicznych, ustawie o rachunkowości oraz przypadki niegospodarnego rozporządzania mieniem, stwierdzono łącznie w 11 muzeach, tj. 39% zbadanych.

2. Nieprzestrzeganie przepisów ustawy o finansach publicznych w zakresie planowania kosztów i ich realizacji, niedokonywanie zmian planu finansowego, pomimo osiągnięcia wyższych przychodów i poniesienia wyższych kosztów niż określone w zatwierdzonym planie, co stanowiło naruszenie art. 34 ust. 2 pkt. 1–2 i ustawy finansach publicznych, a stosownie do art. 11 ust. 1 i 2 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, stanowiło jej naruszenie, stwierdzono w dwóch muzeach.

- *W Muzeum Narodowym w Warszawie, które w 2008 r. sfinansowało koszty podróży Przewodniczącego Rady Powierniczej w kwocie 2,0 tys. zł, pomimo że w zatwierdzonym planie na 2008 r., nie były ujęte wydatki związane z działalnością Rady Powierniczej. Sfinansowano również, na kwotę 1,7 tys. zł. koszty pobytu w hotelu Przewodniczącego Rady Powierniczej, pomimo że stosownie do art. 19a ust. 1 i 2 ustawy o muzeach wydatek powyższy nie mógł być finansowany. Muzeum Narodowe w Warszawie w latach 2006–2008 (I półrocze) nie regulowało zobowiązań wymagalnych, pomimo posiadania na koncie bankowym wolnych środków pieniężnych, przez co dopuściło do poniesienia niecelowego i niegospodarnego wydatku w kwocie 47,0 tys. zł. z tytułu podwyższonej marży bankowej za niewykorzystanie środków kredytu*

bankowego. Tylko w I półroczu 2008 r. kwota wydatków poniesionych z tego tytułu wyniosła 26,0 tys. zł i stanowiła 30,2% kwoty 86,0 tys. zł nieuregulowanych zobowiązań wymagalnych wobec 123 kontrahentów spośród 171 wszystkich wierzycieli Muzeum. Należy przy tym podkreślić, że wartość wierzytelności ww. 123 kontrahentów wahała się od 20 zł do 5,0 tys. zł.

- W Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie wypłacono pracownikom nagrody jubileuszowe, pomimo braku w planie finansowym środków na powyższy cel.

3. Zawieranie umów na wynajem pomieszczeń lub wdzierżawianie elementów majątku muzeum z naruszeniem zakresu upoważnienia lub niegospodarnie stwierdzono w czterech muzeach.

- W Muzeum Śląskim w Katowicach, gdzie w 2005 r. były dyrektor zawarł dwie umowy na wynajem pomieszczeń w budynku głównym, z terminem do 2020 r. przy czym rozwiązanie umów może nastąpić tylko za zgodą obydwu stron. W umowach nie zawarto postanowień dotyczących możliwości zmiany wysokości należności z tytułu najmu, mimo że poza opłatą za powierzchnię użytkową, obejmuje ona również koszty mediów, których cena ulega zmianom. Stwierdzono również, że w 2006 r. zmniejszono na wniosek najemców miesięczną wysokość czynszu z 2000 zł do 1200 zł. Odpowiedzialność za zawarcie ww. dwóch niekorzystnych dla muzeum umów najmu ponosi były dyrektor tej placówki.
- W Muzeum Miejskim Wrocławia, gdzie nie dopilnowano właściwego zabezpieczenia warunków umów na wynajem lokali w Ratuszu. W związku z niepłaceniem przez najemcę pomieszczeń ustalonej stawki czynszu, Muzeum odliczało należności z otrzymanej kaucji. W efekcie wyniosła ona zaledwie 61,9 tys. zł i była o 108,8 tys. zł niższa od kwoty ustalonej w umowie. Dyrekcja nie wymagała (od podnajemców lokali) złożenia zabezpieczeń w formie poręczenia ubezpieczeniowego oraz weksla in blanco, pomimo zapisania powyższych wymogów w umowach.
- W Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, w którym stawka czynszu za wynajem jednego z lokali nie była waloryzowana przez osiem lat (od 2000 r.), a w nowej umowie najmu tego lokalu (z czerwca 2008 r.) stawkę tę ustalono w kwocie niższej niż wynikało to z zarządzenia Dyrektora.
- W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, które pobierało opłaty za wynajmowany lokal mieszkalny według stawek (3,15 zł za 1m² powierzchni użytkowej) niezmiennych od 1999 r. oraz niższych nie tylko od stawek rynkowych, ale również od stawek czynszu stosowanych przez Gminę Gdańsk dla własnych mieszkań komunalnych.

4. Jako działania niegospodarne NIK oceniła zawieranie umów o dzieło i umów zlecenia z własnymi pracownikami (w tym z wicedyrektorem muzeum) na prace przy organizowaniu wystaw, mimo iż do zadań statutowych należało urządzenie wystaw stałych, czasowych i objazdowych. Nieprawidłowość ta stwierdzona została w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, a jej skutkiem był wzrost w 2006 r. (w stosunku do 2005 r.) kosztów wynagrodzeń bezosobowych z 61,4 tys. zł do 521,6 tys. zł, tj. o kwotę 460,2 tys. zł (ponad ośmiokrotnie).

Jako działanie niegospodarne NIK uznała wypłacenie pracownikom Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku świadczeń z tytułu nagród jubileuszowych za wieloletnią pracę na łączną kwotę 40,8 tys. zł, z czego 22,7 tys. zł (55,6%) otrzymał w 2007 r. były dyrektor Muzeum. Roszczenia powyższe spowodowane zostały działaniami byłego dyrektora Muzeum, który w regulaminie wynagradzania pracowników ustalił wysokość nagród jubileuszowych za długoletnią pracę, dodatku funkcyjnego dla dyrektora,

jednorazowej odprawy pieniężnej dla pracowników przechodzących na emeryturę lub rentę oraz minimalnej stawki w poszczególnych kategoriach zaszerogowania, w kwotach wyższych niż wynikające z przepisów rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 23 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury prowadzących w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury³¹. Ze względu na brak środków finansowych b. dyrektor Muzeum zawiesił przepisy ww. regulaminu wynagradzania pracowników, naruszając przepisy art. 91 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy³², co spowodowało, w związku z wyrokiem Sądu Pracy, konieczność wypłaty świadczeń.

5. Nieprzestrzeganie przepisów ustawy o rachunkowości w zakresie: opracowania dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości (art. 10 ust. 1 ustawy), nieprawidłowego prowadzenia ewidencji środków trwałych, przychodów i kosztów (art. 24 ust. 2 ustawy), zaniechania inwentaryzacji rzeczowych środków trwałych (art. 26 ust. 3 pkt. 1 ustawy), niezamykania w sposób trwały okresów obrachunkowych oraz dokonywania korekty zapisów w księgach w sposób nieuprawniony (art. 25 ust. 1 pkt 1-2 oraz ust. 2 ustawy) stwierdzono w siedmiu muzeach, tj. 25% zbadanych. Na przykład:

- *Braki w dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości lub sporządzenie jej niezgodnie z wymogami określonymi w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a, b i c oraz pkt. 4 cytowanej ustawy stwierdzono w trzech muzeach: Muzeum Historycznym Miasta Stołecznego Warszawy, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku.*
- *Prowadzenie przez niektóre muzea ewidencji środków trwałych, przychodów i kosztów z naruszeniem zasady określonej w art. 24 ust. 2 ustawy o rachunkowości. Polegało to między innymi na niewykazaniu w ewidencji: wartości środków trwałych (Muzeum Historycznym Miasta Stołecznego Warszawy), wartości muzealiów (Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy) czy wartości przedmiotów nietrwałych (mebli i wyposażenia), znajdujących się w gabinecie byłego dyrektora Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku. Wymienionym powyżej przedmiotom nie nadano cech indywidualnych (numer wyposażenia w Muzeum), co stanowiło również naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości i uniemożliwiało identyfikację przedmiotów, o zwrot których ubiegał się były dyrektor Muzeum.*
- *Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie nie ujęło w ewidencji przychodów w latach 2006-2008 (I półrocze) na łączną kwotę 1.376,8 tys. zł z tytułu dotacji celowych uzyskanych od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dotacje powyższe były ujmowane w ewidencji księgowej niezgodnie z obowiązującym w Muzeum Zakładowym Planem Kont. Zostały zaksięgowane na koncie 240 – Pozostałe rozrachunki, zamiast na koncie 740, służącym do ewidencji dotacji otrzymanych z budżetu, środków pozabudżetowych, funduszy celowych. Dowody księgowe dotyczące realizacji zadań ze środków Ministra, po ich zadekretowaniu, nie były akceptowane przez głównego księgowego, lecz przez tę samą osobę, która zadekretowała dokument. Powodem wystąpienia opisanego wyżej stanu było zatrudnienie w Muzeum na stanowisku głównego księgowego osoby niespełniającej warunków do zajmowania stanowiska głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych, określonych w art. 45 ust. 2 pkt 4 ustawy o finansach publicznych. Odpisów amortyzacyjnych/umorzeniowych oraz zwiększania wartości środków trwałych*

---

³¹ Dz. U. z 1999 r. Nr 45, poz. 446, ze zm.

³² Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.

o nakłady inwestycyjne nie dokonywano w Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy. Powyższe było niezgodne z art. 31 ustawy o rachunkowości, według którego wydatki inwestycyjne na remonty i modernizację budynków winny powiększać wartość tych środków trwałych.

- *Zaniebdania w zakresie przeprowadzania inwentaryzacji rzeczowych środków trwałych - z powodu niedotrzymania terminu inwentaryzacji - stwierdzono w Muzeach: Historycznym Miasta Stołecznego Warszawy i Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Stanowiło to naruszenie art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy o rachunkowości oraz stosownie do art. 18 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych stanowiło naruszeniem dyscypliny finansów publicznych.*
- *Muzeum Narodowe w Warszawie, w sprawozdaniu finansowym za 2006 r. w rzeczowych aktywach trwałych i w zobowiązaniach nie wykazało kwoty 3.630 tys. zł oraz w sprawozdaniu finansowym za 2007 r. kwoty 1.810 tys. zł z tytułu zakupu w 2006 r. muzealiów kolekcji hr. Tarnowskich z Suchej o wartości 4.120 tys. zł oraz tryptyku Raj Utracony – Trwoga Paniczna o wartości 30 tys. zł, co naruszało art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Powyższa nieprawidłowość została usunięta w trakcie kontroli.*

6. Zaniechanie zwiększeń funduszu instytucji kultury o kwoty wynikające z otrzymanych dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym z dotacji na zakup zabytkowych mebli i obrazu, darowizn eksponatów i książek przez Muzeum Mazowsza Zachodniego było sprzeczne z postanowieniami art. 29 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ustawy o działalności kulturalnej.

7. W czterech muzeach (14%) stwierdzono naruszenie przepisów prawnych przy udzielaniu zamówień publicznych. Na przykład:

- *Muzeum Mazowsza Zachodniego, w którym dokonano zakupu oleju opałowego u tego samego dostawcy na kwotę 35,1 tys. zł, w trybie zapytania o cenę, niezgodnie z art. 71 ust. 1 i 2 prawa zamówień publicznych, tj. Muzeum każdorazowo kierowało zapytania o cenę jedynie do dwóch oferentów. Do zapytań o cenę nie dołączano specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Z żadnego z powyższych postępowań nie sporządzono protokołu, co było niezgodne z art. 96 ust. 1 cyt. ustawy. Wbrew art. 92 ust. 2 ustawy, po wyborze najkorzystniejszej oferty Muzeum nie zamieściło informacji o jego dokonaniu na swojej stronie internetowej oraz w miejscu publicznie dostępnym w swojej siedzibie. Po wyborze najkorzystniejszej oferty Muzeum nie zawarło umowy z wybranym dostawcą oleju opałowego, co było niezgodne z art. 94 ust. 1 ustawy. Z wyjaśnień Dyrektor Muzeum wynika, iż z dostawcą każdorazowo zawierano umowę ustną. Stosownie do art. 17 ust. 2 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego bez zachowania formy pisemnej.*
- *W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku nieprawidłowości stwierdzono w trzech spośród pięciu badanych zamówień publicznych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych. Protokół z postępowania na prace konserwatorskie dla elewacji Spichlerza „Błękitny Lew” w Gdańsku w latach 2006–2008 (580,7 tys. zł brutto) sporządzony został w sposób nierzetelny. Zawarto w nim zapisy o czterech wykonawcach spełniających wymagane warunki w postępowaniu, podczas gdy faktycznie warunki te spełniało trzech wykonawców, oraz o niewniesieniu w trakcie postępowania żadnego protestu, mimo iż jeden protest został wniesiony. Umowa z wybranym wykonawcą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę i montaż mebli wystawowych (o wartości 326,9 tys. zł brutto) zawarta została z wykonawcą przed upływem siedmiu dni od przekazania zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty, czym naruszono przepis art. 94 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych. Nie wykluczono, stosownie do art. 17 ust. 1 ww. ustawy, osoby biorącej udział w postępowaniu o zamówienie publiczne dotyczące wykonania robót ziemnych przy wykopaliskach prowadzonych przy ul. Reduta Żbik w Gdańsku (119,3 tys. zł), pomimo niezłożenia przez nią pisemnego oświadczenia o braku lub istnieniu okoliczności uzasadniających jej wyłączenie, o którym mowa w art. 17 ust. 2 cytowanej ustawy.*

8. Muzea wykazały nierzetelne dane zarówno w sprawozdaniach finansowych, jak i statystycznych. Nieprawidłowości w powyższym zakresie stwierdzono w sześciu muzeach (21%), przy czym nierzetelne sprawozdania finansowe w jednej jednostce – w Państwowym

Muzeum Archeologicznym w Warszawie, a nieprawidłowości związane ze sporządzaniem sprawozdań statystycznych - w pięciu. Na przykład:

- *W Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie nierzetelne dane wykazane zostały również w sprawozdaniach finansowych za 2006 r. i 2007 r., jak i w sprawozdaniach składanych organizatorowi kwartalnie. Za zawarcie w sprawozdaniu finansowym nierzetelnych danych, zgodnie z art. 77 pkt 2 cytowanej ustawy, grozi odpowiedzialność karna. Należy zaznaczyć, że opisana wyżej nierzetelność sprawozdań finansowych nie została wykryta przez biegłych rewidentów, badających sprawozdania finansowe Muzeum za 2006 r. i 2007 r. W ocenie NIK, nie bez znaczenia dla opisanego wyżej stanu rzeczy było, iż osoba zatrudniona w Muzeum na stanowisku głównego księgowego nie spełniała warunków do zajmowania stanowiska głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych, określonych w art. 45 ust. 2 pkt 4 ustawy o finansach publicznych.*

Sprawozdania K-02 za lata 2006 i 2007 sporządzono nierzetelnie, tj. niezgodnie ze stanem faktycznym, co spowodowane było niejasnymi objaśnieniami Głównego Urzędu Statystycznego do powyższych sprawozdań, który polecał wykazanie nie liczby muzealiów, ale liczby pozycji inwentarzowych. Muzea wpisywały do sprawozdań liczbę faktycznie posiadanych obiektów (np. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie) lub liczbę pozycji inwentarzowych. Na przykład:

- *W Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy jako liczbę muzealiów (6.494) wykazano liczbę pozycji inwentarzowych, podczas gdy faktyczna liczba muzealiów wynikająca z ewidencji wynosiła 25.728.*
- *W Muzeum Okręgowym w Rzeszowie wykazano w sprawozdaniach za lata 2006-2007 pozycji inwentarzowych odpowiednio 244.495 i 245.489, podczas gdy faktyczna liczba muzealiów wynosiła 712.211 szt. w 2006 r., 714.905 szt. w 2007 r.*
- *Muzeum im. Mikołaja Kopernika we Fromborku w omawianych sprawozdaniach wykazało, że w 2006 r. w zbiorach znajdowało się 4.490 muzealiów własnych i 4.393 w 2007 r., tj. odpowiednio o 215 i 28 więcej od rzeczywistej liczby zgromadzonych obiektów.*
- *Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku wykazało natomiast stan muzealiów wyższy od wynikającego z ewidencji o 437 pozycji w 2006 r. i o 436 pozycji w 2007 r. Powyższa różnica wynikała z ujęcia w sprawozdaniu numizmatów w ilości 137 sztuk, pomimo iż nie zostały objęte ewidencją inwentarzową.*

9. Obowiązków związanych z uzyskaniem decyzji stwierdzającej prawo wieczystego użytkowania gruntów i nabycia prawa własności budynków nie dopełniły trzy muzea (11% skontrolowanych).

- *Muzeum Sztuki w Łodzi, które pomimo możliwości, jakie dają ww. przepisy zaniedbało regulację stanu prawnego zarówno Gmachu Głównego, jak i Rezydencji Księży Młyn, a ostatnie działania w tym zakresie (wypis ewidencyjny) miały miejsce w listopadzie 2005 r.*
- *Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, które zaniechało podjęcia działań mających na celu uregulowanie stanu prawnego nieruchomości w Rybnie. Stwierdzono, że po złożeniu do Wojewody Mazowieckiego wniosku o wydanie decyzji uwłaszczeniowej, a następnie zawieszeniu postępowania (26 lipca 2002 r.), nie podejmowało ono żadnych działań w celu usunięcia przeszkody do dalszego prowadzenia postępowania. Dopiero w dniu 28 lipca 2008 r. (w toku prowadzonej kontroli NIK) złożyło stosowny wniosek.*
- *Muzeum im. Anny i Jarostawa Iwaskiewiczów w Stawisku, którego dyrektor zaniedbał wystąpienia do Wojewody Mazowieckiego z wnioskiem o stwierdzenie prawa użytkowania wieczystego do gruntu Skarbu Państwa znajdującego się w zarządzie Muzeum oraz własności budynków.*

3.3.4. Nadzór nad działalnością muzeów

Nadzór ze strony Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

1. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego podejmował działania w celu zapewnienia warunków dla funkcjonowania podległych muzeów, określonych w ustawie z dnia o muzeach, m.in. zwiększył w skontrolowanym okresie wielkości środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie tych muzeów, z 246,2 mln zł do 292,7 mln zł, tj. o 46,5 mln zł (blisko o 20%).

Stwierdzono jednak, że Minister nie zapewnił środków finansowych na bezpieczeństwo zbiorów w Muzeum Narodowym w Warszawie.

2. Inne stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na: opóźnieniu w wydaniu aktów wykonawczych do ustawy o muzeach, nieprawidłowym dysponowaniu środkami publicznymi przeznaczonymi na finansowanie podległych muzeów oraz niezrealizowaniu niektórych zadań w zakresie ewidencjonowania zasobów muzealnych.

3. Minister wydał siedem rozporządzeń wykonawczych do ustawy o muzeach z opóźnieniem od trzech do dziewięciu miesięcy, w stosunku do daty wynikającej z art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o muzeach (Dz. U. Nr 136, poz. 956). Dotyczyło to:

- 1) rozporządzenia z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie prowadzenia Państwowego Rejestru Muzeów, wzoru wniosku o wpis do Rejestru, warunków i trybu dokonywania wpisów oraz okoliczności, w jakich można zarządzić kontrolę w celu ustalenia, czy muzeum spełnia nadal warunki wpisu do Rejestru (Dz. U. Nr 91, poz. 567),
- 2) rozporządzenia z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym zniszczeniem lub utratą zbiorów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia (Dz. U. Nr 229, poz. 1528),
- 3) rozporządzenia z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie sposobu i trybu przenoszenia muzealiów (Dz. U. Nr 91, poz. 569),
- 4) rozporządzenia z dnia 10 czerwca 2008 r. w sprawie grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych, oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich uprawnienia (Dz. U. Nr 160, poz. 994),

- 5) rozporządzenia z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie zakresu działania Rady do Spraw Muzeum, sposobu powoływania jej członków oraz Przewodniczącego (Dz. U. Nr 86, poz. 530),
  - 6) rozporządzenia z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie kwalifikacji uprawniających pracowników tworzących zawodową grupę muzealników do zajmowania stanowisk związanych z działalnością podstawową muzeów oraz tryb ich stwierdzania (Dz. U. Nr 91, poz. 568),
  - 7) rozporządzenia z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie państwowych muzeów martyrologicznych (Dz. U. Nr 90, poz. 550).
4. Stwierdzono, że przepisy rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. Nr 202, poz. 2073) są sprzeczne z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002, Nr 76, poz. 694, ze zm.), w zakresie częstotliwości prowadzenia w muzeach inwentaryzacji zbiorów.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie podjął skutecznych działań zmierzających do zlikwidowania rozbieżności pomiędzy przepisami ustawy o rachunkowości a rozporządzeniem Ministra Kultury w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach, w zakresie częstotliwości prowadzenia w muzeach inwentaryzacji zbiorów. Rozporządzenie nakłada obowiązek komisyjnej ewidencji zabytków co pięć lat, co było sprzeczne z ustawą o rachunkowości, która w treści art. 26 ust. 3 pkt 3 wymaga przeprowadzenia inwentaryzacji majątku trwałego co cztery lata.

5. Kontrola wykazała, że nie uregulowano przepisów prawnych, dotyczących muzealiów przejętych przez państwo polskie po II wojnie światowej i przekazanych do muzeów, w stosunku do których byli właściciele mogą zgłaszać roszczenia o zwrot, a także nie podjęto działań zmierzających do zmiany przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2004, Nr 52, poz. 525, ze zm.) w zakresie zabytkowej broni pozostającej w posiadaniu muzeów.

Brak ustawy dotyczącej reprivatyzacji mienia może skutkować zagrożeniem zbiorów muzealnych, pochodzących z okresu po drugiej wojnie światowej oraz przejmowanych w latach czterdziestych dwudziestego wieku, na podstawie dekretu o reformie rolnej,

tw. mienia podworskiego³³. Zgłaszane przez byłych właścicieli wnioski rewindykacyjne mogą dotyczyć zarówno nieruchomości (pałace, dworki), jak i ruchomych dóbr kultury (obrazy, meble) znajdujących się obecnie w muzeach. Konieczność opracowania i wprowadzenia przepisów dotyczących reprivatyzacji muzealiów i zaspokojenia roszczeń byłych właścicieli i ich spadkobierców Najwyższa Izba Kontroli sygnalizowała w latach poprzednich, tj. w 1992³⁴ i 1996³⁵, m.in. w informacjach przekazanych do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie podjął działań zmierzających do zmiany przepisów w zakresie posiadania przez muzea zabytkowej broni, ponieważ ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji³⁶ nie reguluje spraw związanych z bronią muzealną.

6. Stwierdzono nieprawidłowości w dysponowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego środkami publicznymi, przeznaczonymi na finansowanie podległych muzeów. Nieprawidłowości polegały na nieprzestrzeganiu przepisów ustawy o finansach publicznych przy udzielaniu dotacji dla muzeów.

W okresie objętym kontrolą podległe muzea złożyły do Ministerstwa łącznie: 1.059 wniosków o przyznanie dotacji celowych w 2006 r., 1.217 – w 2007 r. i 1.111 w 2008 r. (I półrocze), na łączną kwotę odpowiednio: 132.065,7 tys. zł, 179.889,8 tys. zł i 150.333,7 tys. zł. W ww. okresie Ministerstwo dofinansowało: 332 wnioski w 2006 r., 372 w 2007 r. i 279 w 2008 r. (I półrocze), tj. odpowiednio 31%, 31% i 25% zgłoszonych wniosków, w kwotach 36.490,6 tys. zł, 41.775,1 tys. zł i 24.975,9 tys. zł – co stanowiło odpowiednio: 17%, 23% i 25% kwot wnioskowanych. Ministerstwo przekazało muzeom jako dotacje podmiotowe (§ 255) kwotę 26.872,1 tys. zł, na dofinansowanie łącznie realizacji 94 zadań statutowych w 17 muzeach. Określenie celu wydatkowania środków przy udzielaniu dotacji podmiotowych stanowi naruszenie przepisów art. 106 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 110 ustawy o finansach publicznych. Stosownie do art. 106 ust. 2 pkt. 1 lit b ww. ustawy zadania z zakresu mecenatu państwa nad kulturą realizowane są w formie dotacji celowych.

---

³³ Mienie podworskie to ruchomości, przejęte przez państwo na podstawie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (t.j. Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 10, poz. 51), które mogą podlegać reprivatyzacji.

³⁴ Informacja o wynikach kontroli stanu prawnego muzealiów posiadanych przez muzea państwowe i prawidłowości gospodarowania zasobami muzealnym, przeprowadzona w 1992 r., numer A91069.

³⁵ Informacja o wynikach kontroli działalności muzeów państwowych w zakresie gospodarowania muzealiami (ENK-41008-95/6 Nr ewid. 33/96/A 95054).

³⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 52, poz. 525, ze zm.

Stwierdzono naruszenie art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, polegające na przekazaniu w latach 2007-2008 przez Ministerstwo instytucji kultury, którą określono jako *Muzeum – Pałac w Sannikach*, dwóch dotacji w łącznej kwocie 942.776 zł, klasyfikując je w rozdziale 92118 – Muzea. Powyższa instytucja kultury, zgodnie ze statutem *Pałacu w Sannikach*, nie była i nie jest muzeum w rozumieniu przepisów ustawy o muzeach.

7. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie realizował niektórych zadań, określonych w ustawie o muzeach, dotyczących ewidencjonowania zasobów muzealnych. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie wyraził zgody na skreślenie z inwentarza muzealiów znajdujących się w posiadaniu Muzeum Narodowego w Warszawie, pomimo stwierdzonego błędu w zapisie inwentarzowym. Ministerstwo nie udzieliło odpowiedzi na wnioski skierowane w tej sprawie przez ww. muzeum z dnia: 21 listopada 2003 r. (nr DI-413-187/03), 3 października 2005 r. (nr DI-413-148/05) i 30 czerwca 2006 r. (nr DI 413 109/06), dotyczące wykreślenia z księgi inwentarzowej 13 starodruków, dwóch grafik i jednej fotografii, w stosunku do których zmienił się status prawny.

Stwierdzono również, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie prowadził na bieżąco Rejestru Instytucji Kultury. Aktualnych wpisów w Rejestrze Instytucji Kultury nie posiadały dwa muzea, tj. Muzeum Narodowe w Warszawie i Zamek Królewski w Warszawie. W rejestrze nie zostały ujawnione zmiany statutów obydwu instytucji dokonane w latach 2007 i 2008 (I półrocze), a także nie były aktualizowane zapisy dotyczące imienia i nazwiska dyrektorów.

Nadzór ze strony organów jednostek samorządu terytorialnego

1. Nieprawidłowe wypełnianie obowiązków określonych w art. 5 ust. 4 ustawy o muzeach, dotyczących zapewnienia muzeom środków potrzebnych do utrzymania, rozwoju i zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom, stwierdzono w dwóch jednostkach samorządu terytorialnego – organizatorach muzeów (15%), tj. w Starostwie Powiatowym w Grodzisku Mazowieckim (w odniesieniu do Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku) i Starostwie Powiatowym w Żyrardowie (w odniesieniu do Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie).

Między innymi ww. starostowie przekazywali dotacje podmiotowe w kwotach poniżej kosztów stałych ponoszonych przez ww. muzea w latach poprzednich.

- W 2004 r. Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku poniosło koszty stałe w kwocie 480 tys. zł, a dotacja przekazana przez starostwo grodziskie na 2005 r. wyniosła 325 tys. zł (68% kosztów stałych), przy dochodach własnych z usług komercyjnych oraz dotacji Ministerstwa - 140 tys. zł. W 2005 r.

koszty stałe Muzeum wyniosły 467 tys. zł, a dotacja w 2006 r. - 320 tys. zł (69% kosztów stałych), przy dochodach własnych z usług komercyjnych oraz dotacji Ministerstwa - 188 tys. zł. Na koniec ww. lat wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwotach: w 2005 r. - 8 tys. zł i w 2006 r. - 10 tys. zł.

- W 2005 r. Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie poniosło koszty stałe w kwocie 513 tys. zł, a dotacja przekazana w 2006 r. ze starostwa żyrardowskiego wyniosła 300 tys. zł (59% kosztów stałych) przy przychodach z tytułu innych dotacji - 201 tys. zł. W 2006 r. Muzeum poniosło koszty stałe w kwocie 526 tys. zł, a dotacja przekazana w 2007 r. przez starostwo żyrardowskie wyniosła 300 tys. zł (57%) przy przychodach z tytułu innych dotacji - 198 tys. zł. Niedobory środków finansowych w Muzeum latach 2005-2006 pokryte zostały dotacjami z Ministerstwa oraz od sponsorów.
- starostowie przekazywali środki do muzeów w sposób nierytmiczny. Starostwo grodziskie w badanym okresie ponad 40% dotacji przekazywało do Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w ostatnim kwartale lat 2005 i 2006, co powodowało w tej jednostce trudności związane z bieżącym regulowaniem rachunków. Natomiast starostwo żyrardowskie środki pochodzące z dotacji uzyskanej z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazało do Muzeum w 2007 r. z opóźnieniem wynoszącym od sześciu do 10 dni.

3. W dwóch jednostkach samorządu terytorialnego (15%) stwierdzono nieprawidłową weryfikację składanych sprawozdań finansowych (bilans, rachunek zysków i strat, informację o wykonaniu planu kosztów) oraz merytorycznych, tj. w: Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, Starostwie Powiatowym w Grodzisku Mazowieckim.

- W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego nierzetelnie dokonywano analiz sprawozdawczości finansowej i merytorycznej podległych muzeów. Sprawozdania te weryfikowane były przez różne komórki organizacyjne Urzędu, tj. sprawozdania finansowe przez Departament Skarbu i Finansów, zaś sprawozdania merytoryczne - przez Departament Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego. W efekcie tego obydwie komórki zaakceptowały sprawozdania, z których wynikało, że Muzeum Archeologiczne w Warszawie nierzetelnie (niezgodnie z przepisami o rachunkowości) ewidencjonuje przychody i koszty, tj. Muzeum, w bilansach sporządzonych na 31 grudnia 2006 i 2007 r. nie wykazało dotacji otrzymanych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w 2006 r. - 84.000 zł i w 2007 r. - 346.958 zł) i z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatury w Ostrołęce (w 2007 r. - 10.000 zł).
- Starosta grodziski nie uregulował zasad sprawowania nadzoru nad Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku, a w szczególności - zasad badania prawidłowości wykorzystania środków, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją. Spośród 22 wniosków z lat 2003-2007 skierowanych na posiedzenia Zarządu Powiatu jedynie cztery (18,1%) dotyczyły oceny działalności muzeum oraz rozpatrzenia wniosku o dodatkowe środki na wykonanie systemu telewizji dozorowej. Starostwo nie weryfikowało składanych przez Muzeum sprawozdań finansowych (bilans, rachunek zysków i strat, informację o wykonaniu planu kosztów) oraz merytorycznych. Dokumenty powyższe nie były akceptowane, nie sformułowano uwag odnośnie ich zawartości i poprawności finansowej oraz merytorycznej. Stanowiły natomiast podstawę do sporządzenia sprawozdania z wykonania planu dochodów i wydatków powiatu grodziskiego, mimo że zawierały oczywiste błędy oraz dowody świadczące o możliwości naruszenia w Muzeum dyscypliny finansów publicznych.

4. W czterech jednostkach samorządu terytorialnego (31%) stwierdzono prowadzenie ksiąg rejestrowych z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu lub brak aktualnych wpisów w księgach rejestru instytucji kultury, tj. w: Urzędzie Miasta Wrocławia, Urzędzie Miasta Łodzi oraz w urzędach marszałkowskich województw: podkarpackiego i mazowieckiego.

- Księgi rejestrowe Muzeum Miejskiego we Wrocławiu, prowadzone przez organizatora, nie spełniały wymogów § 2 cytowanego powyżej rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru instytucji kultury, ponieważ nie zawierały wpisów dotyczących wyposażenia materiałowo-technicznego i środków finansowych tych instytucji. Dopiero w trakcie obecnej kontroli NIK uzupełniono dział III ksiąg rejestrowych o wpisy dotyczące zatwierdzania sprawozdań finansowych instytucji.

- *Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego nie założył księgi rejestrowej dla Muzeum im. Marii Konopnickiej w Żarnowcu, co stanowiło naruszenie § 1 ust. 1 cytowanego rozporządzenia Ministra Kultury. Stwierdzono również, że we wszystkich prowadzonych księgach rejestrowych muzeów nie było aktów o ich utworzeniu oraz aktualnych wpisów dotyczących wyposażenia materiałowo-technicznego i środków finansowych poszczególnych muzeów, brakowało również adnotacji o złożeniu do rejestru przez muzea bilansów. W rejestrach wszystkich muzeów brakowało dokumentów poświadczających stan mienia poszczególnych muzeów na dzień ich przejścia przez Województwo Podkarpackie.*
5. W trzech jednostkach samorządu terytorialnego (23%) stwierdzono niepowołanie rad muzealnych, pomimo obowiązku wynikającego z art. 11 ust. 1 i 3 ustawy o muzeach, tj. w urzędach miast: Wrocławia, Łodzi i Gdańska.
- *Rady Muzeum nie było przy Muzeum Miejskim Wrocławia, ponieważ Prezydent Wrocławia, po upływie w 2004 r. kadencji Rady, nie powołał nowej z powodu toczącej się w tym czasie dyskusji na temat nowelizacji ustawy o muzeach. Natomiast działająca przy Muzeum Architektury Rada powołana została niezgodnie z obowiązującym trybem, określonym w art. 11 ust. 5 ustawy o muzeach, czyli bez wskazania kandydatów do Rady Muzeum przez m.in. stowarzyszenia naukowe i twórcze czy samą Radę Muzeum.*
  - *Prezydent Miasta Łodzi powołał Rady Muzeów w nadzorowanych jednostkach dopiero w okresie listopad 2007 – styczeń 2008 r. Jako przyczynę podano konieczność dokonania wcześniej zmian w statutach muzeów miejskich, w zakresie liczby członków Rady.*
  - *Prezydent Miasta Gdańska nie powołał Rady przy Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, mimo że kadencja poprzedniej Rady upłynęła w dniu 8 października 2006 r.*
6. W Starostwie Powiatowym w Grodzisku Mazowieckim stwierdzono nieprawidłowe przekazywanie dotacji podmiotowych i celowych oraz ich rozliczenie.
- *Starostwo Powiatowe w Grodzisku Mazowieckim przekazywało do Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów, poza dotacją podmiotową, dodatkowe środki (6,5 tys. zł w 2005 r. i 5,3 tys. zł w 2006 r.), refinansując koszty prowadzonej przez Muzeum działalności statutowej, co było niezgodne z przepisami art. 106 ust. 2 pkt 2 ustawy o finansach publicznych. Wszystkie powyższe usługi ujęto w ewidencji księgowej Starostwa na podstawie kserokopii dowodów księgowych, pierwotnie wystawionych dla Muzeum i umów podpisanych przez Dyrektora Muzeum. Z dekretacji na dowodzie PK (polecenie księgowania) wynikało, że początkowo opisywane wydatki ujęte były jako dotacja podmiotowa w rozdziale 92118 - Muzea § 2480 dla samorządowej instytucji. NIK nie kwestionuje celowości zwiększenia kwoty dotacji podmiotowej, niemniej każdorazowo powinno to odbywać się poprzez uchwałę budżetową zwiększającą planowaną kwotę dotacji w wydatkach Starostwa.*
7. Nieprowadzenie lub nieudokumentowanie kontroli oraz nieegzekwowanie realizacji wniosków pokontrolnych z kontroli dotyczących działalności merytorycznej i gospodarki finansowej w nadzorowanych muzeach, stwierdzono w 5 jednostkach samorządu terytorialnego (38%), tj. w: urzędach marszałkowskich województw: warmińsko-mazurskiego i pomorskiego oraz urzędach miast: Warszawy, Łodzi i Wrocławia.

Brakowało udokumentowania kontroli, a nieegzekwowane wnioski pokontrolne dotyczyły m.in. stwierdzonych naruszeń prawa przy udzielaniu zamówień publicznych. Organizatorzy nie kierowali również zawiadomień o możliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych przez dyrektorów podległych im muzeów, pomimo stwierdzenia faktów wskazujących na możliwość popełnienia takich czynów.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Podstawowym założeniem, przyjętym przy powstawaniu programu kontroli, było wytypowanie do przeprowadzenia kontroli muzeów i ich organizatorów tak, aby objęte badaniami były muzea państwowe i samorządowe (powiatowe i sejmików województw) oraz współprowadzone przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wraz z jednostkami samorządowymi.

Przygotowanie programu kontroli poprzedzone było przeprowadzeniem w 2007 r. przez Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK sześciu kontroli rozpoznawczych w muzeach i u organizatorów w zakresie ochrony zasobów muzealnych, gospodarowania środkami publicznymi oraz sprawowania nadzoru nad działalnością muzeów.

Kontrole rozpoznawcze przeprowadzono w: Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku w Podkowie Leśnej, Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, Muzeum Historycznym Miasta Stołecznego Warszawy, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach oraz w Starostwie Powiatowym w Grodzisku Mazowieckim.

Poddano również analizie skargi wpływające do Najwyższej Izby Kontroli dotyczące muzeów. Działania powyższe pozwoliły na przygotowanie szczegółowych pytań badawczych i sformułowanie tematyki kontroli, w tym wyszczególnienie znacznej liczby potencjalnych obszarów wystąpienia nieprawidłowości, które zamieszczone zostały w programie kontroli.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W trakcie badań kontrolnych Najwyższa Izba Kontroli współpracowała z terenowymi oddziałami Państwowej Straży Pożarnej oraz z Ośrodkiem Ochrony Zbiorów Publicznych w Warszawie.

Przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej, na wniosek Najwyższej Izby Kontroli, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy o NIK, przeprowadzili kontrolę w ośmiu muzeach, tj. 29% skontrolowanych.

Przy dokonaniu oceny stanu zabezpieczeń zbiorów pod względem ochrony fizycznej i mechanicznej, w prowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli oględzinach obiektów, w 10 muzeach (36%) uczestniczyli przedstawiciele Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych.

W związku z prowadzoną kontrolą zasięgnięto informacji łącznie w ośmiu jednostkach niekontrolowanych: Komendach Państwowej Straży Pożarnej, Ośrodku Ochrony Zbiorów Publicznych, Muzeum Zamek Królewski w Warszawie, Narodowym Instytucie Fryderyka Chopina w Warszawie, Komendzie Policji Państwowej oraz żądano wyjaśnień od pracowników wymienionych powyżej jednostek. Delegatura NIK w Olsztynie wnioskuje o przeprowadzenie kontroli w Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Braniewie.

Podstawą dokonania oceny kontrolowanych jednostek był stopień wykonania zadań, o których mowa w ustawie o muzeach, w tym dotyczących ochrony i udostępniania muzealiów. Oceny dotyczące kontrolowanej działalności formułowane były w oparciu o zasadę istotności ze względu na charakter.

W wystąpieniach pokontrolnych przyjęto następujące zasady ustalenia ogólnej oceny kontrolowanej działalności:

- 1) ocenę pozytywną, jeżeli w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono żadnych uchybień lub nieprawidłowości lub miały one charakter marginalny,
- 2) ocenę pozytywną z nieprawidłowościami – jeżeli stwierdzono wystąpienie nie więcej niż 50% zasadniczych nieprawidłowości z wymienionego katalogu lub stwierdzono nieprawidłowości finansowe, nie przekraczające, ze względu na wartość, 2% ogółu przychodów muzeum oraz 5% poniesionych kosztów,
- 3) ocenę negatywną, jeżeli stwierdzono więcej niż 50% zasadniczych nieprawidłowości z wymienionego katalogu lub stwierdzono nieprawidłowości finansowe, przekraczające, ze względu na wartość, 2% ogółu przychodów muzeum oraz 5% poniesionych kosztów. Proóg istotności, ze względu na wartość przekroczył 2% ogółu badanych środków publicznych; do progu istotności odnosi się również nieprawidłowości skutkujące naruszeniem dyscypliny finansów publicznych.

Po przeprowadzonych kontrolach Najwyższa Izba Kontroli skierowała wystąpienia pokontrolne do kierowników wszystkich skontrolowanych jednostek.

W wystąpieniach pokontrolnych do dyrektorów muzeów skierowano łącznie 135 wniosków. W szczególności wnioskowano o:

- 1) podjęcie pilnych działań w zakresie prawidłowego zabezpieczenia zbiorów pod względem sygnalizacji napadu i włamania oraz przeciwpożarowym,

- 2) niezwłoczne zawiadomienie organów ścigania i Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych o podejrzeniu popełnienia przestępstw kradzieży, jeżeli stwierdzono brak eksponatów,
- 3) terminowe przeprowadzanie szkoleń pracowników w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- 4) podjęcie działań w celu zinwentaryzowania i naukowego opracowania posiadanych zbiorów, w tym uzupełnienie brakujących kart katalogu naukowego oraz danych zawartych w pozostałych kartach, a także przestrzeganie obowiązujących przepisów przy przenoszeniu muzealiów poza teren muzeum,
- 5) podjęcie skutecznych działań zmierzających do uregulowania stanu prawnego użytkowanych nieruchomości oraz terminowe przeprowadzanie inwentaryzacji majątku muzeum, w tym w szczególności zbiorów muzealnych,
- 6) zaniechanie zawierania z własnymi pracownikami umów cywilno-prawnych, których przedmiot był zbieżny z zakresem obowiązków pracownika,
- 7) realizowanie wydatków ze środków publicznych w granicach kwot określonych w planie przychodów i wydatków oraz każdorazowe dokonywanie zmian planu finansowego w przypadku zarówno uzyskania decyzji zmieniającej wielkość przychodów, jak i konieczności zrealizowania wyższych kosztów,
- 8) przestrzeganie przepisów ustawy o rachunkowości w zakresie: uzupełnienia zasad opisujących politykę rachunkowości, prowadzenia ksiąg rachunkowych zgodnie z tymi zasadami oraz przepisami ustawy o rachunkowości, prawidłowego ewidencjonowanie przychodów, kosztów oraz należności i zobowiązań, w tym w szczególności naliczanie i ewidencjonowanie należności i zobowiązań z tytułu odsetek.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do organizatorów muzeów, tj.: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i kierowników jednostek samorządu terytorialnego skierowano ogółem 21 wnioski.

Do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w szczególności wnioskowano o:

- 1) zapewnić terminowego wydawania aktów wykonawczych do ustaw,
- 2) dostosowanie przepisów rozporządzenia w sprawie zakresu, form i sposobów ewidencjonowania zabytków w muzeach do ustawy o rachunkowości,

- 3) podjęcia prac legislacyjnych w zakresie uregulowania przepisów prawnych, dotyczących reprivatyzacji zbiorów muzealnych oraz dysponowania zabytkowa bronią pozostającą w posiadaniu muzeów,
- 4) prawidłowe dysponowanie środkami publicznymi, przeznaczonymi na finansowanie podległych muzeów,
- 5) realizację zadań dotyczących skreśleń muzealiów z księgi inwentarzowej oraz bieżące dokonywanie zmian w Rejestrze Instytucji Kultury.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformował NIK w dniu 22 kwietnia 2009 r., że przyjmuje do realizacji wszystkie ww. wnioski pokontrolne.

Do organów jednostek samorządu terytorialnego – organizatorów muzeów Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała m.in. o:

- 1) przekazywanie muzeom środków w kwotach niezbędnych do utrzymania, rozwoju oraz zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom oraz powołanie rad muzealnych,
- 2) opracowanie zasad sprawowania nadzoru nad muzeami i prawidłowe ich egzekwowanie, rzetelne weryfikowanie sprawozdań finansowych składanych przez muzeum oraz rozliczenie dotacji celowych, w szczególności pod względem przestrzegania dyscypliny finansów publicznych,
- 3) przestrzeganie obowiązujących zasad przy udzielaniu dotacji podmiotowych i celowych, w tym wyodrębnianie w decyzjach budżetowych, stosownie do obowiązującej klasyfikacji budżetowej, dochodów i wydatków, środków na wydatki o charakterze majątkowym oraz nadzorowanie prawidłowości kwalifikowania przez muzeum zakupów do kosztów bieżących i zakupów inwestycyjnych,
- 4) bieżące dokonywanie zmian w rejestrze instytucji kultury prowadzonych przez organizatorów,
- 5) zwiększenie liczby kontroli prowadzonych w muzeach, bieżące egzekwowanie od muzeów realizacji wniosków pokontrolnych.

Z odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne wynika, że na ogólną liczbę 156 wniosków pokontrolnych, jednostki skontrolowane zrealizowały 90 wniosków (58%), 55 wniosków (35%) było w trakcie realizacji, a niezrealizowano 11 wniosków (7%).

5. Załączniki

5.1. Wykaz najważniejszych aktów normatywnych

- 1) Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, ze zm.);
- 2) Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221, ze zm.);
- 6) Ustawa z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872, ze zm.);
- 7) Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668, ze zm.);
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 19 października 2004 r. w sprawie ustalenia listy samorządowych instytucji kultury, w których wyłonienie kandydata na stanowisko dyrektora następuje w drodze konkursu (Dz. U. Nr 242, poz. 2422);
- 9) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. Nr 202, poz. 2073);
- 10) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 15 października 2003 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia (Dz. U. Nr 193, poz. 1892) – tekst archiwalny;
- 11) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków przenoszenia muzealiów (Dz. U. Nr 91, poz. 569);
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 2008 r. w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych (Dz. U. Nr 160, poz. 994, ze zm.);
- 13) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 maja 2008 r. w sprawie zakresu działania Rady do Spraw Muzeów oraz składu, liczby i sposobu powoływania jej członków (Dz. U. Nr 86, poz. 530);
- 14) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie określenia dla pracowników tworzących zawodową grupę muzealników wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania stanowisk związanych

- z działalnością podstawową muzeów oraz trybu ich stwierdzenia (Dz. U. Nr 91, poz. 568, ze zm.);
- 15) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 września 2005 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa, szczegółowego trybu składania wniosków o udzielenie dotacji oraz trybu przekazywania i rozliczania udzielonych dotacji (Dz. U. Nr 177, poz. 1474, ze zm.);
  - 16) Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 17 lutego 1992 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru instytucji kultury (Dz. U. Nr 20, poz. 80);
  - 17) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie organizacji i trybu przeprowadzania konkursu na kandydata na stanowisko dyrektora instytucji kultury (Dz. U. Nr 154, poz. 1629);
  - 18) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wykazu instytucji kultury wpisanych do rejestrów prowadzonych przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, nie podlegających przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego ze względu na ogólnonarodowy charakter zadań przez nie wykonywanych (Dz. U. Nr 148, poz. 970);
  - 19) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie wykazu instytucji kultury o charakterze regionalnym wpisanych do rejestrów prowadzonych przez wojewodów, podlegających przekazaniu do samorządów województw w celu ich prowadzenia, w ramach zadań własnych (Dz. U. Nr 148, poz. 971);
  - 20) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie zakresu zadań objętych mecenatem państwa wykonywanych przez samorządowe instytucje filmowe i instytucje kultury oraz udzielania dotacji na te zadania (Dz. U. Nr 74, poz. 646, ze zm.).

5.2. Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK

LP	Jednostka kontrolowana	Imię i nazwisko kierownika jednostki	Ocena skontrolowanej działalności zawarta w wystąpieniu pokontrolnym NIK ³⁷	Jednostka organizacyjna NIK, która przeprowadziła kontrolę
1.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Bogdan Zdrojewski	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
2.	Muzeum Narodowe w Warszawie	Andrzej Maciejewski	P(n)	
3.	Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa w Warszawie	Piotr Świda	P(n)	
4.	Muzeum Powstania Warszawskiego	Jan Ołdakowski	P	
5.	Muzeum Niepodległości w Warszawie	Prof. Andrzej Stawarz	P(n)	
6.	Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie	Wojciech Brzeziński	P(n)	
7.	Muzeum Historyczne m. st. Warszawy	Joanna Bojarska-Syrek	P(n)	
8.	Muzeum Sztuki w Łodzi	Jarosław Suchan	P(n)	
9.	Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku	Alicja Matracka-Kościelny	N	
10.	Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie	Janusz Odrowąż-Pieniążek	P(n)	
11.	Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach	Magdalena Gorzkowska	P(n)	
12.	Starostwo powiatowe w Grodzisku Mazowieckim	Marek Wieźbicki	P(n)	
13.	Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie	Adam Czyżewski	P(n)	
14.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Jan Kozłowski	P(n)	Delegatura NIK w Gdańsku
15.	Urząd Miasta Gdańska	Paweł Adamowicz	P(n)	
16.	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Adam Koperkiewicz	P(n)	
17.	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Henryk Paner	N	

³⁷ Oznaczenie ocen skontrolowanej działalności, zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK

P – ocena pozytywna,

P(n) – ocena pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości,

N – ocena negatywna

18.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Bogusław Śmigielski	P(n)	Delegatura NIK w Katowicach
19.	Muzeum Śląskie w Katowicach	Leszek Jodliński	P(n)	
20.	Muzeum Zamkowe w Pszczynie	Maciej Kluss	P(n)	
21.	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego	Jacek Protas	P(n)	Delegatura NIK w Olsztynie
22.	Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie	Janusz Cygański	P(n)	
23.	Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku	Henryk Szkop	P(n)	
24.	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego	Włodzimierz Fisiak	P	Delegatura NIK w Łodzi
25.	Urząd Miasta Łodzi	Jerzy Kropiwnicki	P(n)	
26.	Muzeum Kinematografii w Łodzi	Mieczysław Kuźnicki	P(n)	
27.	Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi	Ryszard Grygier	P(n)	
28.	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego	Marek Woźniak	P	Delegatura NIK w Poznaniu
29.	Muzeum Narodowe w Poznaniu	Prof. Wojciech Suchocki	P(n)	
30.	Muzeum Pierwszych Piaстів na Lednicy – Dziekanowice	Marek Krężałek	P(n)	
31.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	Zygmunt Cholewiński	P(n)	Delegatura NIK w Rzeszowie
32.	Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku	Jerzy Ginalski	P(n)	
33.	Muzeum Zamek w Łańcucie	Wit Karol Wojtowicz	P	
34.	Muzeum Okręgowe w Rzeszowie	Bogdan Kaczmar	P(n)	
35.	Muzeum Sztuki Ludowej w Kolbuszowej	Jacek Bardan	P	
36.	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	Adam Struzik	P(n)	Delegatura NIK w Warszawie
37.	Urząd m.st. Warszawy	Hanna Gronkiewicz- Waltz	P	
38.	Starostwo Powiatu Żyrardów	Wojciech Szustakiewicz	P(n)	
39.	Muzeum Mazowieckie w Płocku	Leonard Sobieraj	P(n)	
40.	Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie	Bogumił Niekrzebka	P(n)	
41.	Urząd Wrocławia	Rafał Dudkiewicz	P(n)	Delegatura NIK we Wrocławiu
42.	Muzeum Miejskie Wrocławia	Maciej Łagiewski	P(n)	

5.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
6. Sejmowa Komisja Kultury i Środków Przekazu
7. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
8. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
9. Rzecznik Praw Obywatelskich
10. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
11. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
12. Minister Sprawiedliwości
13. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
14. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego